

VISPĀRĒJĀS TIESAS SPRIEDUMS (astotā palāta)

2011. gada 16. jūnijā*

Apvienotās lietas T-208/08 un T-209/08

Gosselin Group NV, iepriekš — *Gosselin World Wide Moving NV*, Dērne [*Deurne*]
(Beļģija), ko pārstāv F. Veikmanss [*F. Wijckmans*] un S. De Kērs [*S. De Keer*], *avocats*,

prasītāja lietā T-208/08,

Stichting Administratiekantor Portielje, Roterdama (Nīderlande), ko pārstāv
D. van Hove [*D. Van Hove*], advokāts,

prasītāja lietā T-209/08,

* Tiesvedības valoda — holandiešu.

pret

Eiropas Komisiju, ko pārstāv A. Bukē [*A. Bouquet*] un F. Ronkess Agerbēks [*F. Ronkes Agerbeek*], pārstāvji,

atbildētāja,

par lūgumu atcelt Komisijas 2008. gada 11. marta Lēmumu C(2008) 926, galīgā redakcija, par procedūru saskaņā ar [EKL] 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu (Lieta COMP/38.543 — Starptautiskie pārceļšanās pakalpojumi), kā arī, pakārtoti, atcelt vai samazināt prasītājam uzlikto naudas sodu.

VISPĀRĒJĀ TIESA (astotā palāta)

šādā sastāvā: tiesneši S. Papisavvs [*S. Papisavvas*], kas veic priekšsēdētāja pienākumus, N. Vāls [*N. Wahl*] un A. Dītrihs [*A. Dittrich*] (referents),

sekretārs J. Plingerss [*J. Plingers*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2010. gada 29. aprīļa tiesas sēdi,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

Fakti

1. Strīda priekšmets

- 1 Atbilstoši Komisijas 2008. gada 11. marta Lēmumam C(2008) 926, galīgā redakcija, par procedūru saskaņā ar [EKL] 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu (Lieta COMP/38.543 — Starptautiskie pārceļšanās pakalpojumi) (turpmāk tekstā — “lēmums”), kura kopsavilkums ir publicēts 2009. gada 11. augusta *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* (OV C 188, 16. lpp.), *Gosselin Group NV* ir bijusi tādas aizliegtas vienošanās starptautisko pārceļšanās pakalpojumu tirgū Beļģijā dalībiece, kura attiecās uz tiešu un netiešu cenu noteikšanu, tirgus sadali un manipulāciju ar procedūrām piedāvājumu iesniegšanai. Eiropas Kopienu Komisija norāda, ka aizliegtā vienošanās ir pastāvējusi gandrīz 19 gadus (no 1984. gada oktobra līdz 2003. gada septembrim). Tās dalībnieki ir noteikuši cenas, iesnieguši klientiem viltotas tāmes (t.s. “viltus tāmes”) un viens otram atlīdzinājuši par noraidītajiem piedāvājumiem ar finansiālo kompensāciju sistēmas palīdzību (turpmāk tekstā — “komisijas maksa”).

2. Prasītājas

- 2 Prasītāja lietā T-208/08, *Gosselin Group* (turpmāk tekstā — “*Gosselin*”), tika nodibināta 1983. gadā un kopš 2007. gada 20. decembra darbojas ar šādu nosaukumu. 92 % no *Gosselin* akcijām pieder prasītājai lietā T-209/08 — *Stichting Administratiekantoor Portielje* (turpmāk tekstā — “*Portielje*”), un 8 % — *Vivet en Gosselin NV*. 99,87 % no šīs pēdējās minētās akcijām pieder *Portielje*, kas ir fonds, kurš neveic komercdarbību un kurā ietilpst akcionāri — ģimenes locekļi, lai nodrošinātu vienotu vadību.
- 3 2006. gada 30. jūnijā slēgtā finanšu gada laikā *Gosselin* konsolidētais vispasaules apgrozījums bija EUR 143 639 000, bet *Portielje* vispasaules apgrozījums bija EUR 0.

3. Administratīvais process

- 4 Atbilstoši lēmumā teiktajam Komisija procesu uzsāka pēc savas iniciatīvas, jo tās rīcībā bija informācija, kas norādīja uz to, ka dažas Beļģijas sabiedrības, kas darbojas pārceļšanās jomā, piedalās nolīgumos, uz kuriem varēja attiekties EKL 81. pantā paredzētais aizliegums.
- 5 Tādējādi, pamatojoties uz Padomes 1962. gada 6. februāra Regulas Nr. 17 — Pirmās regulas par [EKL 81.] un [82.] panta īstenošanu (OV 1962, 13, 204. lpp.) 14. panta 3. punktu, 2003. gada septembrī *Allied Arthur Pierre NV*, *Interdean NV*, *Transworld International NV* un *Ziegler SA* tika veiktas pārbaudes. Pēc šīm pārbaudēm *Allied Arthur Pierre* iesniedza lūgumu par atbrīvojuma piešķiršanu vai naudas soda samazināšanu atbilstoši Komisijas Paziņojumam par atbrīvojumu no sodanaudas [naudas

soda] un sodanaudas [naudas soda] samazināšanu karteļu gadījumos (OV 2002, C 45, 3. lpp.). *Allied Arthur Pierre* atzina savu dalību nolīgumos par Komisijas maksām un viltus tāmēm, uzskaitīja iesaistītos konkurentus, tostarp vienu konkurentu, par kuru Komisijas dienestiem iepriekš nebija zināms, un iesniedza dokumentus, kuri apstiprināja tās mutvārdu paziņojumus.

- 6 Atbilstoši Padomes 2002. gada 16. decembra Regulas (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [EKL] 81. un 82. pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.), 18. pantam pret konkurenci vērstajos nolīgumos iesaistītajiem uzņēmumiem, to konkurentiem, kā arī vienai profesionālajai organizācijai tika nosūtīti vairāki rakstveida informācijas pieprasījumi. 2006. gada 18. oktobrī tika pieņemts un vairākām sabiedrībām nosūtīts paziņojums par iebildumiem. Visi adresāti uz to atbildēja. To pārstāvji, izņemot *Amertranseuro International Holdings Ltd*, *Stichting Administratiekantoor Portielje*, *Team Relocations Ltd* un *Trans Euro Ltd* pārstāvjus, atsaucās uz savām tiesībām uz piekļuvi Komisijas lietas materiālos esošajiem dokumentiem, kuriem varēja piekļūt vienīgi Komisijas telpās. Piekļuve tiem tika piešķirta laikā no 2006. gada 6. līdz 29. novembrim. Uzklauššana notika 2007. gada 22. martā.
- 7 2008. gada 11. martā Komisija pieņēma lēmumu.

4. Lēmums

- 8 Komisija apgalvo, ka lēmuma adresāti, tostarp prasītājas, ir bijuši aizliegtas vienošanās starptautisko pārceļšanās pakalpojumu jomā Beļģijā dalībnieki vai ir par to atbildīgi. Aizliegtās vienošanās dalībnieki ir noteikuši cenas, sadalījuši klientus un veikuši manipulācijas ar piedāvājumu iesniegšanu vismaz laikā no 1984. līdz 2003. gadam. Tādējādi tie ir īstenojuši vienotu un turpinātu EKL 81. panta pārkāpumu.

- 9 Atbilstoši Komisijas teiktajam attiecīgie pakalpojumi ietver gan fizisko personu – privātpersonu vai uzņēmumu vai citu publisku iestāžu darbinieku — īpašuma pārveidāšanu, gan uzņēmumu vai publisko iestāžu īpašuma pārveidāšanu. Šo pārveidājumu raksturiezīme bija tā, ka vai nu to sākumpunkts, vai galamērķis bija Beļģijā. Ņemot vērā arī to, ka attiecīgās starptautiskās pārceļšanās sabiedrības visas atrodas Beļģijā un aizliegtās vienošanās darbības norisinās Beļģijā, Komisija uzskatīja, ka aizliegtās vienošanās ģeogrāfiskais centrs atradās Beļģijā.
- 10 Aizliegtās vienošanās dalībnieku kopējo apgrozījumu starptautisko pārceļšanās pakalpojumu jomā Beļģijā Komisija novērtēja EUR 41 miljona apmērā attiecībā uz 2002. gadu. Tā kā Komisija šīs nozares lielumu novērtēja aptuveni EUR 83 miljonu apmērā, tad attiecīgo uzņēmumu kopējā tirgus daļa tika noteikta aptuveni 50 %.
- 11 Komisija norāda, ka aizliegtās vienošanās mērķis bija tostarp noteikt un uzturēt augstas cenas un vienlaicīgi vai secīgi sadalīt tirgu dažādos veidos — tādos kā vienošanās par cenām, vienošanās par tirgus sadali ar viltotu tāmju (viltus tāmes) palīdzību un vienošanās par finansiālām kompensācijām par noraidītiem piedāvājumiem vai atturēšanos iesniegt piedāvājumus (komisijas maksa).
- 12 Komisija uzskata, ka laikā no 1984. gada līdz 90. gadu sākumam aizliegtās vienošanās pamatā bija tostarp rakstveida vienošanās par cenu noteikšanu. Vienlaicīgi tika ieviestas komisijas maksas un viltus tāmes. Komisijas maksa bija galīgās cenas, kas bija jāmaksā patērētājam, nesāņemot ekvivalentu pakalpojumu, apslēpts elements. Tā bija naudas summa, kura pārceļšanās sabiedrībai, kura bija ieguvusi līguma slēgšanas tiesības, bija jāmaksā konkurentiem, kuri nebija ieguvuši līguma slēgšanas tiesības, neatkarīgi no tā, vai šie konkurenti arī bija iesnieguši piedāvājumu vai bija no tā atturējušies. Tādējādi runa ir par zināma veida finansiālu kompensāciju pārceļšanās sabiedrībām, kuras nebija ieguvušas līguma par starptautisku pārceļšanos slēgšanas tiesības. Aizliegtās vienošanās dalībnieki bija viens otram izrakstījuši rēķinus par

komisijas maksām par noraidītajiem piedāvājumiem vai piedāvājumiem, kurus tie bija atturējušies iesniegt, norādīdami fiktīvus pakalpojumus, un šo komisijas maksu summa tika iekļauta klientu rēķinos. Komisija apgalvo, ka šī prakse ir uzskatāma par netiešu cenu noteikšanu starptautiskajiem pārceļšanās pakalpojumiem Beļģijā.

- 13 Šīs aizliegtās vienošanās dalībnieki sadarbojās arī attiecībā uz viltus tāmju iesniegšanu, kas klientiem, t.i., darba devējiem, kuri apmaksāja pārceļšanās izdevumus, lika maldīgi domāt, ka viņi varēja izvēlēties atbilstoši kritērijiem, kuru pamatā ir konkurence. Viltus tāme ir fiktīva tāme, ko klientam vai personai, kura pārceļas, iesniedz pārceļšanās sabiedrība, kurai nav nodoma šo pārceļšanos veikt. Lai iesniegtu viltus tāmi, pārceļšanās sabiedrība, kura vēlējās saņemt līguma slēgšanas tiesības (turpmāk tekstā — “pieprasītāja sabiedrība”), noorganizēja, ka iestāde vai uzņēmums vai nu tieši, vai netieši ar tās personas starpniecību, kurai bija jāpārceļas, saņem vairākas tāmes. Šai nolūkā pieprasītāja sabiedrība saviem konkurentiem norādīja cenas, apdrošināšanas likmes un uzglabāšanas izmaksas, kādas tiem bija jānorāda par pakalpojumu. Šī cena, kas bija augstāka par pieprasītājas sabiedrības piedāvāto, tika norādīta viltus tāmē. Saskaņā ar Komisijas teikto, tā kā darba devējs parasti izvēlas pārceļšanās sabiedrību, kura piedāvā viszemāko cenu, tai pašā starptautiskā pārceļšanās iesaistītās sabiedrības principā zināja iepriekš, kura no tām iegūs tiesības noslēgt līgumu par šo pārceļšanos.
- 14 Turklāt Komisija norāda, ka pieprasītājas sabiedrības prasītā cena varēja būt augstāka, nekā tā citādi būtu bijusi, jo tajā pašā pārceļšanās iesaistītās sabiedrības bija iesniegušas viltus tāmes, kurās bija ietverta pieprasītājas sabiedrības norādītā cena. Kā piemēru Komisija lēmuma 233. apsvērumā min *Allied Arthur Pierre* 1997. gada 11. jūlija iekšējo elektronisko vēstuli, kurā norādīts: “Klients ir pieprasījis divas [viltus tāmes], tādējādi mēs varam prasīt augstāku cenu.” Tādējādi Komisija apgalvo, ka viltus tāmju iesniegšana klientiem bija manipulēšana ar uzaicinājuma iesniegt piedāvājumus

procedūru tādā veidā, ka visos piedāvājumos norādītās cenas bija apzināti augstākas nekā pieprasītājas sabiedrības norādītā cena un katrā ziņā augstākas nekā tās būtu bijušas konkurences apstākļos.

15 Komisija apgalvo, ka šāda kārtība bija noteikta līdz pat 2003. gadam. Pēc tās domām, šo komplekso darbību mērķis bija viens — noteikt cenas, sadalīt tirgu un tādējādi izkropļot konkurenci.

16 Noslēgumā Komisija pieņēma lēmuma rezolutīvo daļu, kuras 1. pantā noteikts:

“Šādi uzņēmumi pārkāpa [EKL] 81. panta 1. punkta noteikumus, tieši vai netieši nosakot cenas starptautiskajiem pārceļšanās pakalpojumiem Beļģijā, savā starpā sadalot šā tirgus daļu un manipulējot ar piedāvājumu pieteikumu iesniegšanas procedūru šādos periodos:

[..]

c) [*Gosselin*] no 1992. gada 31. janvāra līdz 2002. gada 18. septembrim; ar [*Portielje*] no 2002. gada 1. janvāra līdz 2002. gada 18. septembrim;

[..].” [Neoficiāls tulkojums]

17 Līdz ar to ar lēmuma 2. panta e) punktu Komisija *Gosselin* uzlika EUR 4,5 miljonu naudas sodu, tostarp EUR 370 000, par kuriem solidāri atbildīga ir *Portielje*.

- 18 Lai aprēķinātu naudas soda apmēru, Komisija izmantoja metodoloģiju, kas aprakstīta Pamatnostādnēs naudas soda aprēķināšanai, piemērojot Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta a) apakšpunktu (OV 2006, C 210, 2. lpp.; turpmāk tekstā — “2006. gada pamatnostādnes par naudas sodiem”).
- 19 2009. gada 24. jūlijā Komisija pieņēma Lēmumu C(2009) 5810, galīgā redakcija, ar kuru lēmums tiek grozīts attiecībā uz pārdošanas apjomu, kas jāņem vērā, aprēķinot *Gosselin* un *Portielje* uzliktā naudas soda pamatsummu. Tādējādi *Gosselin* uzliktais naudas sods tika samazināts līdz EUR 3,28 miljoniem, tostarp EUR 270 000, par kuriem solidāri atbildīga ir *Portielje*.

Process un lietas dalībnieku prasījumi

- 20 Ar prasības pieteikumiem, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegti 2008. gada 4. jūnijā, prasītājas cēla šīs prasības.
- 21 Ar Vispārējās tiesas astotās palātas priekšsēdētāja 2010. gada 5. marta rīkojumu atbilstoši Reglamenta 50. pantam lietas T-208/08 un T-209/08 tika apvienotas mutvārdu procesam un sprieduma taisīšanai.
- 22 Pēc tiesneša referenta ziņojuma Vispārējā tiesa (astotā palāta) nolēma uzsākt mutvārdu procesu. Vispārējā tiesa 2010. gada 29. aprīļa tiesas sēdē uzklusēja lietas dalībnieku mutvārdu paskaidrojumus un to atbildes uz tās uzdotajiem jautājumiem.

23 Lietā T-208/08 *Gosselin* prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

- atcelt lēmumu, ciktāl tas attiecas uz *Gosselin*;

- pakārtoti, atcelt lēmuma 1. pantu, ciktāl tas attiecas uz *Gosselin*, daļā, kurā attiecībā uz *Gosselin* ir atzīts turpināts pārkāpums no 1992. gada 31. janvāra līdz 2002. gada 18. septembrim, un samazināt 2. pantā uzlikto naudas sodu, ciktāl tas attiecas uz *Gosselin*, atbilstoši tādējādi pielāgotajam ilgumam;

- pakārtoti, atcelt lēmuma 2. panta e) punktu, ciktāl tas attiecas uz *Gosselin*, un tādējādi samazināt 2. pantā uzlikto naudas sodu;

- piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

24 Lietā T-209/08 *Portielje* prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

- atcelt lēmumu daļā, kas attiecas uz *Portielje*;

- pakārtoti, atcelt lēmuma 2. panta e) punktu daļā, kas attiecas uz *Portielje*, un tādējādi samazināt 2. pantā uzlikto naudas sodu;

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

25 Lietās T-208/08 un T-209/08 Komisijas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

— noraidīt prasību;

— piespriest prasītājam segt savus tiesāšanās izdevumus, tos vajadzības gadījumā palielinot par taisnīgu Komisijas tiesāšanās izdevumu daļu.

Juridiskais pamatojums

26 *Gosselin* izvirza trīs pamatus, kas vērsti uz lēmuma atcelšanu un naudas soda atcelšanu vai samazināšanu. *Portielje*, kuru Komisija norādījusi kā *Gosselin* mātes sabiedrību, izvirza divus papildu pamatus par uzņēmuma jēdzienu un par vainojamību *Gosselin* izdarītajos pārkāpumos. Pārējā daļā *Portielje* izvirzītie pamati ir identiski *Gosselin* izvirzītajiem pamatiem.

27 Kā ievada apsvērumu attiecībā uz trešo, ceturto un piekto pamatu *Portielje* norāda, ka darbības, kas var būt konkurences tiesību normu pārkāpums, ir veikusi vienīgi *Gosselin* un ka *Portielje* var būt atbildīga tikai tad, ja *Gosselin* var atzīt par vainīgu no konkurences tiesību viedokļa.

1. Par *Portielje pirmo un otro pamatu* — EKL 81. panta pārkāpumu

- 28 Ar savu pirmo pamatu *Portielje* apgalvo, ka tā neesot uzņēmums Kopienų konkurences tiesību normu izpratnē. Sava otrā pamata ietvaros tā apgalvo, ka to nevar atzīt par līdzatbildīgu *Gosselin* rīcībā.

Lietas dalībnieku argumenti

Portielje argumenti

- 29 *Portielje* apgalvo, ka tā neesot uzņēmums Kopienų konkurences tiesību normu izpratnē, jo neveic saimniecisku darbību. Šajā sakarā tā norāda, ka tā nedarbojas nevienā preču vai pakalpojumu tirgū un ka tai vienīgi kā fiduciāram pieder akcijas, kas iepriekš piederēja pašiem ģimenes locekļiem akcionāriem. Šīs akcijas nevarētu piedāvāt pārdošanai nevienā tirgū, un *Portielje* arī nekādā veidā nepiedāvā trešo personu akciju pārvaldīšanu. Tādējādi “stichting”(fonds) *Portielje* Nīderlandē nemaksā uzņēmumu ienākuma nodokli vai apgrozījuma nodokli. Pēc *Portielje* domām, no tā izriet, ka starp to un *Gosselin* nepastāv mātes sabiedrības un meitas sabiedrības attiecības.
- 30 Replikā *Portielje* norāda, ka šis pamats atšķiras no tās otrā pamata par to, ka *Portielje* nav vainojama *Gosselin* izdarītajos pārkāpumos.

- 31 Attiecībā uz šo otro jautājumu *Portielje* apgalvo, ka mātes sabiedrības vainojamība tās meitas sabiedrības rīcībā vienmēr ir atkarīga no konstatācijas par faktisku vadības pilnvaru izmantošanu. Tomēr tā neesot īstenojusi nekādu izšķirošu ietekmi uz *Gosselin* tirdzniecības vai stratēģisko politiku. Pirmkārt, tā norāda, ka tās vadība (*bestuur*) pirmo reizi sanāca uz sapulci 2004. gada 5. novembrī, proti, ilgi pēc pārkāpuma beigām. Tā kā visā attiecīgajā laikposmā tās vadība nesapulcējās, nav iespējams, ka *Portielje* būtu jebkādi ietekmējusi *Gosselin*. Otrkārt, *Portielje* vienīgā darbība ir ar akcijām saistīto tiesību balsot īstenošana *Gosselin* akcionāru pilnsapulcēs. Tādējādi vienīgā (netiešā) iespēja *Portielje* ietekmēt *Gosselin* politiku būtu bijusi tās balsstiesību izmantošana šīs pēdējās minētās sabiedrības pilnsapulcēs. Taču ir pierādīts, ka attiecīgajā laikposmā (no 2002. gada 1. janvāra līdz 18. septembrim) nav notikusi neviena *Gosselin* akcionāru pilnsapulce. Treškārt, *Portielje* nav nekādi ietekmējusi *Gosselin* valdes sastāvu attiecīgajā laikposmā. *Gosselin* valdes locekļi jau bija administratori, pirms *Portielje* ieguva *Gosselin* akcijas fiduciāra statusā.
- 32 Tādējādi *Portielje* uzskata, ka, pat pieņemot, ka Komisija varētu atsaukties uz prezumpciju, kas izriet no judikatūras par 100% dalību (Vispārējās tiesas 1998. gada 14. maija spriedums lietā T-354/94 *Stora Kopparbergs Bergslags*/Komisija, *Recueil*, II-2111. lpp., 79. punkts), to atspēko pierādītie fakti.
- 33 Replikā tā piebilst, ka *Portielje* un *Gosselin* valdes tikai daļēji veido tie paši locekļi. *Portielje* valdē ietilpst seši locekļi, un tikai puse no tiem ietilpa arī *Gosselin* valdē. Turklāt *Portielje* rikojusies atbilstoši saviem statūtiem, jo 2002. gada ziņojums tika apstiprināts rakstveidā.

Komisijas argumenti

- 34 Komisija skaidro, ka iemesls, kādēļ tā uzskata *Portielje* par līdzvainīgu *Gosselin* darbībās, ir būtisku organisku un funkcionālu saišu pastāvēšana starp šīm divām vienībām. Tomēr tā neesot uzskatījusi *Portielje* pašu par sevi par uzņēmumu, bet gan drīzāk par pārkāpumu izdarījuša uzņēmuma sastāvdaļu. Formālā šo divu vienību šķirtība, kas izriet no to atsevišķu juridisko personu statusa, nevar liegt atzīt to rīcības vienotību tirgū konkurences tiesību normu piemērošanas mērķiem.
- 35 Komisija norāda, ka tā *Portielje* lidzatlīdzību balstīja galvenokārt uz pierādījumu prezumpciju, kas izriet no tā, ka *Portielje* pieder gandrīz viss *Gosselin* kapitāls. *Portielje* apgalvojums, ka tās valde pirmo reizi sanākusi vienīgi 2004. gada 5. novembrī, proti, pēc pārkāpuma beigām, ir pretrunā tās pašas statūtu tekstam. Turklāt šis apstāklis nenozīmējot, ka *Portielje* nav īstenojusi izšķirošu ietekmi uz *Gosselin* tirdzniecības vai stratēģisko politiku. Pat tad, kas tās valdes sēdes nenotika, tai bija iespēja izšķiroši ietekmēt šo politiku, jo trīs galvenie tās vadības locekļi tai pat laikā bija arī *Gosselin* valdes locekļi.

Vispārējās tiesas vērtējums

- 36 Lai gan Komisija abus *Portielje* pamatus ir aplūkojusi kopā, tie ir jāpārbauda atsevišķi.

Par pirmo pamatu

- 37 Ar savu pirmo pamatu *Portielje* apgalvo, ka tā nav uzņēmums Kopienų konkurences tiesību normu izpratnē. Šajā sakarā jāatzīst, ka gan EKL 81. pants, gan Regulas Nr. 1/2003 23. pants ir piemērojami vienīgi uzņēmumu rīcībai (Tiesas 2004. gada 7. janvāra spriedums apvienotajās lietās C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P *Aalborg Portland* u.c./Komisija, *Recueil*, I-123. lpp., 59. punkts).
- 38 Taču Komisija pati iebildumu rakstā atzīst, ka *Portielje* “pati par sevi nav uzņēmums”.
- 39 Ir taisnība, ka Komisija apgalvo arī, ka *Portielje* ir “uzņēmuma, kurš izdarījis pārkāpumu, sastāvdaļa” un ka formālā šo divu vienību šķirtība, kas izriet no to atsevišķu juridisko personu statusa, nevar liegt atzīt to rīcības vienotību tirgū konkurences tiesību normu piemērošanas mērķiem. Tomēr šajā argumentācijā sajaukti divi nošķirti jēdzieni, proti, uzņēmuma jēdziens un mātes sabiedrības vairojamība meitas sabiedrības rīcībā.
- 40 Ir taisnība, ka atbilstoši Tiesas judikatūrai uzņēmuma jēdziens konkurences tiesību kontekstā ir jāsaprot kā ekonomiskas vienības apzīmējums, raugoties no attiecīgā nolēmuma mērķa, kaut arī juridiski šo ekonomisko vienību var veidot vairākas fiziskas vai juridiskas personas (Tiesas 1984. gada 12. jūlija spriedums lietā 170/83 *Hydrotherm*, *Recueil*, 2999. lpp., 11. punkts). Tāpat arī saskaņā ar pastāvīgo judikatūru apstāklis, ka meitas sabiedrībai ir atsevišķas juridiskas personas statuss, nav pietiekams, lai izslēgtu to, ka tās rīcību varētu attiecināt uz mātes sabiedrību, it īpaši tad, ja meitas sabiedrība savu rīcību tirgū nenosaka patstāvīgi, bet gan pēc būtības izpilda mātes sabiedrības dotos norādījumus (Tiesas 1972. gada 14. jūlija spriedums lietā 48/69 *Imperial Chemical Industries*/Komisija, *Recueil*, 619. lpp., 132. un 133. punkts, un

2000. gada 16. novembra spriedums lietā C-286/98 P *Stora Kopparbergs Bergslags/* Komisija, *Recueil*, I-9925. lpp., 26. punkts).

- 41 Iepriekš minētajās lietās tomēr nebija strīda par to, ka mātes sabiedrība bija uzņēmums, pat ja tā nebija piedalījies darbībā, par kuru tika uzlikts sods. Ekonomiskās vienības jēdziens, kas var ietvert vairākas atsevišķas juridiskas personas, tādējādi tika ieviests, lai ļautu vienas juridiskas vienības (meitas sabiedrības) rīcībā vainot citu (mātes sabiedrību) un nevis tāpēc, lai pamatotu mātes sabiedrības atzīšanu par uzņēmumu. Tādējādi ekonomiskās vienības jēdziens nevar labot to, ka mātes sabiedrībai nav uzņēmuma statusa.
- 42 No tā izriet, ka uzņēmuma, kurš ir izdarījis EKL 81. panta pārkāpumu, mātes sabiedrību nevar sodīt ar lēmumu par EKL 81. panta piemērošanu, ja tā pati nav uzņēmums.
- 43 Tādējādi jāpārbauda, vai *Portielje* ir uzņēmums.
- 44 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru konkurences tiesību kontekstā uzņēmuma jēdziens ietver visas struktūras, kas veic saimniecisku darbību, neatkarīgi no to juridiskā statusa un finansējuma veida (Tiesas 1991. gada 23. aprīļa spriedums lietā C-41/90 *Höfner* un *Elser*, *Recueil*, I-1979. lpp., 21. punkts).
- 45 Šajā lietā ir apstrīdēts vienīgi tas, vai *Portielje* veic saimniecisku darbību.

- 46 Nav strīda, ka *Portielje* neveic tiešu saimniecisku darbību. Šajā ziņā tā ir norādījusi, ka tā nedarbojas nevienā preču vai pakalpojumu tirgū, ka akcijas, kas iepriekš piedēvēja akcionāriem ģimenes locekļiem, tai pieder vienīgi fiduciāra statusā, ka šīs akcijas nevar piedāvāt pārdošanai nevienā tirgū un ka tā arī nekādā veidā nepiedāvā trešo personu akciju pārvaldīšanu. Komisija šos apgalvojumus nav apstrīdējusi.
- 47 Tomēr Komisija pamatojas uz Tiesas spriedumu, lai apgalvotu, ka netieši *Portielje* ir piedalījies *Gosselin* veiktajā saimnieciskajā darbībā. Tiesa ir nospriedusi, ka, ja vienība, kurai pieder kapitāldaļu kontrolpakete kādā sabiedrībā, šo kontroli īsteno, tieši vai netieši ietekmējot sabiedrības pārvaldību, tad ir uzskatāms, ka šī vienība piedalās kontrolētā uzņēmuma veiktajā saimnieciskajā darbībā, un līdz ar to tā ir pati jāatzīst par uzņēmumu konkurences tiesību izpratnē. Savukārt vienkārša kapitāldaļu turēšana, pat ja tā ir kontrolpakete, nav pietiekama, lai darbību, ko veic vienība, kas ir šo daļu turētāja, atzītu par saimniecisku, ja tā dod tikai iespējas izmantot ar akcionāra vai kopīpašnieka statusu saistītās tiesības, kā arī attiecīgā gadījumā saņemt dividendes — ierastos labumus no īpašuma (šajā ziņā skat. Tiesas 2006. gada 10. janvāra spriedumu lietā *C-222/04 Cassa di Risparmio di Firenze u.c.*, Krājums, I-289. lpp., 111.–113. punkts).
- 48 Tādējādi jāpārbauda, vai *Portielje* ir “tieši vai netieši ietekmējusi” *Gosselin* pārvaldību. Šis jautājums ir ļoti līdzīgs jautājumam par noteicošo kritēriju saistībā ar otro pamatu par to, ka *Portielje* ir atzīta par vainojamu *Gosselin* rīcībā. Pat pieņemot, ka *Portielje* būtu uzņēmums, lai to varētu atzīt par vainojamu *Gosselin* rīcībā, jāpārbauda, vai tai ir bijusi izšķiroša ietekme uz šo pēdējo minēto. Pretēji tam, ko Tiesa lēmusi attiecībā uz šo pēdējo minēto jautājumu (skat. 52. punktu turpmāk), tā nav noteikusi atspēkojamu “ietekmēšanas” prezumpciju iepriekš 47. punktā minētā sprieduma lietā *Cassa di Risparmio di Firenze u.c.* izpratnē. Minētajā spriedumā tā vienīgi sniedza norādes iesniedzējtiesai, lai tā varētu novērtēt, ņemot vērā šajā lietā piemērojamo valsts

tiesisko regulējumu, iespējamo banku fondu ietekmi uz to banku sabiedrību pārvaldību. Tādējādi šajā lietā pienākums pierādīt “ietekmi” ir Komisijai.

- 49 Šajā sakarā jāatzīst, ka Komisija ir vienīgi norādījusi, ka *Portielje* pieder gandrīz viss *Gosselin* kapitāls un ka trīs galvenie tās vadības locekļi tai pat laikā bija arī *Gosselin* valdes locekļi. Citiem vārdiem sakot, tā ir izvirzījusi vienīgi strukturālus argumentus, kas turklāt attiecas uz izšķirošas ietekmes jēdzienu — kas ir atsevišķs jēdziens. Tomēr tā nav sniegusi nekādus konkrētus pierādījumus, kas varētu pierādīt, ka *Portielje* ir reāli ietekmējusi *Gosselin* pārvaldību.
- 50 No tā izriet, ka Komisija nav pierādījusi, ka *Portielje* ir uzņēmums EKL 81. panta izpratnē, un tādējādi jāatbalsta pirmais šīs prasītājas izvirzītais arguments.

Par otro pamatu

- 51 Papildus jāpārbauda, vai, pieņemot, ka *Portielje* būtu uzņēmums, to varētu atzīt par vainojamu *Gosselin* rīcībā tādēļ, ka tai uz šo pēdējo minēto bija “izšķiroša ietekme”.
- 52 Šajā ziņā Komisija pamatojas uz judikatūru, saskaņā ar kuru īpašā gadījumā, kad mātes sabiedrībai pieder tās meitas sabiedrības, kura ir pārkāpjošās rīcības izdarītāja, kapitāla daļas 100% apmērā, pastāv atspēkojama prezumpcija, ka šai mātes

sabiedrībai ir izšķiroša ietekme pār savas meitas sabiedrības darbību (šajā ziņā skat. Tiesas 1983. gada 25. oktobra spriedumu lietā 107/82 *AEG-Telefunken*/Komisija, *Recueil*, 3151. lpp., 50. punkts). Tādējādi mātes sabiedrībai, kura Kopienas tiesā apstrīd Komisijas lēmumu atzīt to par solidāri atbildīgu par darbībām, kuras izdarījusi šīs mātes sabiedrības meitas sabiedrība, ir jāatspēko šī prezumpcija, iesniedzot pierādījumus, kas varētu pierādīt meitas sabiedrības autonomiju (šajā ziņā skat. Tiesas 2009. gada 10. septembra spriedumu lietā C-97/08 P *Akzo Nobel u.c.*/Komisija, Krājums, I-8237. lpp., 60. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 53 Šajā gadījumā *Portielje* pieder gandrīz vai viss *Gosselin* kapitāls. Taču tā ir spējusi atspēkot prezumpciju par izšķirošo ietekmi uz *Gosselin*.
- 54 Pirmkārt, *Portielje* norāda, ka tās valde pirmo reizi sanākusi 2004. gada 5. novembrī, proti, vairāk nekā divus gadus pēc pārkāpuma beigām — 2002. gada 18. septembra. Komisija iebilst, ka, tā kā *Portielje* tika izveidota 2001. gada jūnijā un tās statūtos paredzēta vismaz viena valdes sanāksme katru gadu, šāda rīcība ir pretrunā tās pašas statūtu tekstam. Tomēr *Gosselin* fondu daļas tika izdotas tikai 2002. gada 11. decembrī. Turklāt *Portielje* statūtu 5.2. punktā pieļauta arī lēmumu pieņemšana rakstveidā. Saskaņā ar *Portielje* apgalvojumu, ko Komisija šajā jautājumā nav apstrīdējusi, pirms 2004. gada 5. novembra sanāksmes lēmumu pieņemšana rakstveidā bija notikusi tikai vienu reizi, proti, 2003. gada 10. martā, lai apstiprinātu 2002. gada ziņojumu. Tādējādi jāatzīst, ka *Portielje* ir rīkojusies atbilstoši saviem statūtiem un ka gan 2003. gada 10. marta rakstveida procedūra, gan formālā 2004. gada 5. novembra sanāksme notika pēc pārkāpuma beigām. Tādējādi *Portielje* izšķirošas ietekmes uz tās meitas sabiedrības rīcību īstenošana ir izslēgta šī viena iemesla dēļ.
- 55 Otrkārt, *Portielje* vienīgā darbība ir ar akcijām saistīto tiesību balsot īstenošana *Gosselin* akcionāru pilnsapulcēs. Tādējādi vienīgā iespēja *Portielje* ietekmēt *Gosselin*

politiku būtu bijusi tās balsstiesību izmantošana šīs pēdējās minētās sabiedrības pilnsapulcēs. Taču ir pierādīts, ka attiecīgajā laikposmā (no 2002. gada 1. janvāra līdz 2002. gada 18. septembrim) nav notikusi neviena *Gosselin* akcionāru pilnsapulce.

⁵⁶ Treškārt, *Portielje* norāda, ka tai nav bijis nekādas ietekmes uz *Gosselin* valdes sastāvu attiecīgajā laikposmā. Komisija apgalvo, ka pat tad, kad tās valdes sēdes nenotika, *Portielje* bija iespēja īstenot tiešu ietekmi uz *Gosselin* tirdzniecības un stratēģisko politiku, jo trīs galvenie tās vadības locekļi tai pat laikā bija arī *Gosselin* valdes locekļi. Tomēr *Portielje* pamatoti norāda, ka tās valdi un *Gosselin* valdi tikai daļēji veido tie paši locekļi. *Portielje* valdē ietilpst seši locekļi, un tikai puse no tiem ietilpa arī *Gosselin* valdē. Attiecīgajā laikposmā *Portielje* nav mainījusi *Gosselin* valdes sastāvu. *Gosselin* valdes locekļi jau bija administratori, pirms *Portielje* ieguva *Gosselin* akcijas fiduciāra statusā. Šī secība laikā pierāda, ka to klātbūtne valdes sastāvā nav *Portielje* ietekmes izpausme.

⁵⁷ Turklāt ir jānoraida apgalvojums, ka trīs personas, kuras veido *Gosselin* valdi, bet ir tikai puse no *Portielje* valdes, īsteno kontroli pār *Gosselin* nevis savā šīs pēdējās minētās administratoru statusā, bet gan pateicoties *Portielje* ietekmei uz *Gosselin* akcionāru pilnsapulci. Patiesībā Komisija atzīst, ka būtu “ļoti samāksloti”, ka trīs galvenie *Portielje* administratori ar *Gosselin* akcionāru pilnsapulces starpniecību īstētu ietekmi uz šīs pēdējās minētās valdi — institūciju, kurā tie paši ietilpa. Katrā ziņā daļēja valdes locekļu pārklāšanās nevar nozīmēt, ka visi uzņēmumi, kuros trīs *Gosselin* valdes locekļi arī ir pārstāvēti šajā statusā, šī iemesla dēļ būtu jāuzskata par *Gosselin* mātes

sabiedrībām. Šajā lietā trīs *Gosselin* administratori [līdz ar citām personām] bija *Portielje* īpašnieki, kas bija tikai īpašuma tiesību īstenošanas instruments. Tādējādi, pat pieņemot, ka šīs trīs personas nerikojās vienīgi kā *Gosselin* administratori, būtu ticamāk, ka tās rikojās savās pašu interesēs.

58 No iepriekš minētā izriet, ka *Portielje* ir sniegusi pierādījumus, kas var pierādīt, ka tā nav īstenojusi izšķirošu ietekmi uz *Gosselin* un ka tā pat nespēja šādu ietekmi īstenot. Tādējādi tā ir atspēkojusi prezumpciju, kas izriet no iepriekš 32. punktā minētā sprieduma lietā *Stora Kopparbergs Bergslags/Komisija* un iepriekš 52. punktā minētā sprieduma lietā *Akzo Nobel u.c./Komisija*.

59 No tā izriet, ka *Portielje* pirmais un otrais pamats ir jāatbalsta un lēmums jāatceļ, cik tāl tas attiecas uz šo prasītāju.

2. Par *Portielje* trešo pamatu un *Gosselin* pirmo pamatu — EKL 81. panta pārkāpumu

60 Šim pamatam ir divas daļas. Pirmajā daļā *Portielje* un *Gosselin* apšaubu argumentu, ka to prakse esot ievērojami ierobežojusi konkurenci. Otrās daļas ietvaros tās apstrīd ievērojamu ietekmi uz tirdzniecību starp dalībvalstīm.

Par apgalvoto konkurences ievērojamas ierobežošanas neesamību

Lietas dalībnieku argumenti

- ⁶¹ Prasītājas apgalvo, ka *Gosselin* nekādā veidā nav piedalījusies nolīgumā par cenām un tādējādi nemaz nav minēta ar to saistītajos lēmuma apsvērumos. *Gosselin* neapstrīd, ka virknē gadījumu tā ir saņēmusi vai maksājusi komisijas maksas un ka tās bija zināma veida kompensācija pārceļšanās sabiedrībai, kura nebija ieguvusi līguma slēgšanas tiesības. Tomēr tā apgalvo, ka tā ir saņēmusi komisijas maksu tikai tādos pārceļšanās gadījumos, kad tā patiešām bija iesniegusi konkurējošu tāmi. Tādējādi attiecībā uz *Gosselin* komisijas maksu sistēma nebija saistīta ar klientu sadales sistēmu. Tāpat tā nebija piemērojusi minimālās cenas.
- ⁶² *Gosselin* neapstrīd, ka tā ir pieprasījusi un izsniegusi viltus tāmē, bet apgalvo, ka viltus tāmē netika pieprasītas vai izsniegtas tad, kad tā uzskatīja, ka tā vairs nevarēja iegūt attiecīgā līguma slēgšanas tiesības. *Gosselin* apgalvo, ka tai nav zināms par viltus tāmēm, kas būtu tikušas pieprasītas vai izsniegtas, ja klients, kurš vēlējās pārceļties — un jau bija izdarījis savu izvēli par labu kādai sabiedrībai —, tās nebija pieprasījis. *Gosselin* nekad neesot praktizējusi komisijas maksas un viltus tāmē attiecībā uz vienu un to pašu pārceļšanos.
- ⁶³ Prasītājas apgalvo, ka lēmumā tādējādi nav pierādīts, ka komisijas maksām un viltus tāmēm būtu bijusi ievērojama ierobežojoša ietekme uz konkurenci. Turklāt tās uzskata, ka *Gosselin* nevar tikt saukta pie atbildības par darbībām, ko tā nav veikusi. Šajā ziņā tās uzsver, ka *Gosselin* nav piedalījusies nevienā aizliegtās vienošanās [dalībnieku] sanāksmē un ka tai nebija zināms par nolīgumiem par cenām.

- 64 Komisija apgalvo, ka tai nekādā ziņā neesot pienākuma pierādīt, ka reāli pastāv pret konkurenci vērsta ietekme. Turklāt tā apstrīd prasītāju apgalvojumus.

Vispārējās tiesas vērtējums

- 65 Ievadam jāatzīst, ka pretēji tam, uz ko šķiet norādām tā nosaukums, šī pamata pirmā daļa neatsaucas ne uz t.s. *de minimis* principu, proti, to, ka uz maznozīmīgiem nolīgumiem neattiecas EKL 81. panta 1. punktā paredzētais aizliegums, ja tie konkurenci ierobežo tikai nebūtiski (šajā ziņā skat. Tiesas 1966. gada 30. jūnija spriedumu lietā 56/65 *LTM*, 337., 360. lpp., un 1969. gada 9. jūlija spriedumu lietā 5/69 *Völk*, *Recueil*, 295. lpp., 7. punkts), ne uz ar to saistīto Komisijas paziņojumu, proti, paziņojumu par maznozīmīgiem nolīgumiem, kas ievērojami neierobežo konkurenci atbilstīgi [EKL] 81. panta 1. punktam (*de minimis*) (OV 2001, C 368, 13. lpp.).
- 66 Prasītājas drīzāk atsaucas uz to, ka nepastāv pierādījumi par iedarbību, kas vērsta pret konkurenci, vai pat jebkādu konkurences ierobežošanu. Turklāt tās apstrīd *Gosselin* atbildību par darbībām, ko tā nav veikusi.

— Par apgalvoto konkurences ierobežojumu neesamību

- 67 Tiktāl, ciktāl prasītājas apšaubā komisijas maksu un viltas tāmju kvalificēšanu par konkurences ierobežojumiem, jāuzsver, ka šo abu prakšu mērķis bija klientu sadale un manipulēšana ar publisko iepirkumu procedūrām, proti, divi acīmredzami konkurences ierobežojumi. Lai sagatavotu viltus tāmes, pārceļšanās pakalpojumu uzņēmumi

apmainījās ar informāciju, tādu kā veicamo pārvadājumu precīzs datums un detaļas, kā arī šī pakalpojuma cena, un tādējādi uzņēmums, kurš izsniedza viltus tāmi, apzināti atteicās no jebkādas reālas konkurences ar uzņēmumu, kurš šo tāmi bija pieprasījis. Rezultāts bija sarežģīta sistēma, kas izraisīja mākslīgu cenu pieaugumu.

68 Kā Komisija norādījusi lēmumā, personas, kura pārceļas, interesi saņemt viltus tāmi rada tas, ka tai nav jāpieprasa vairāku tāmju sagatavošana. Tādējādi, ja pārceļšanos apmaksā darba devējs, ir maz domājams, ka šī persona pēc tam vērsīsies citos pārceļšanās pakalpojumu uzņēmumos, lai saņemtu reālas tāmes. Tādējādi uzaicinātajam uzņēmumam nav jāsapņūda nekāda konkurence no pārējo aizliegtās vienošanās darbībā iesaistīto pārceļšanās pakalpojumu uzņēmumu puses. Iestāde vai uzņēmums, kas apmaksā pārceļšanos, tādējādi nevar izmantot konkurences radītās priekšrocības, kas ir tieši tas iemesls, kāpēc tie pieprasa tāmju iesniegšanu. Turklāt šis secinājums tieši izriet no lēmuma 233. apsvērumā citētās *Allied Arthur Pierre* iekšējās elektroniskās vēstules, kurā norādīts, ka “klients ir pieprasījis divas [viltus tāmes], tādējādi mēs varam prasīt augstāku cenu”.

69 Tāpat komisijas maksas neizbēgami paaugstināja cenu līmeni, jo to radītās izmaksas ietekmēja klientus. Pretēji prasītāju apgalvotajam šis prakses mērķis tātad bija kropļot konkurenci EKL 81. panta izpratnē.

70 Visbeidzot, jāuzsver, ka persona, kam ir kontakti ar pakalpojuma sniedzēju, nav patiešais pārceļšanās pakalpojumu sabiedrību klients. Lēmuma 264. apsvērumā Komisija norāda, ka pārceļšanās sabiedrības izvēle ir tā uzņēmuma vai publiskās iestādes, kas maksā par pārceļšanos, ziņā. Tieši ar mērķi sev nodrošināt izvēli virkne uzņēmumu un iestāžu pieprasa iesniegt vairākus piedāvājumus. Tādējādi argumenti, ka viltus

tāmes esot tikušas sagatavotas tāpēc, ka tās atbildušas tirgus pieprasījumam, vai ka tās tikušas iesniegtas tikai pēc tam, kad “klients” bija izdarījis savu izvēli, ir jānoraida.

71 Tādējādi iebildums par konkurences ierobežojumu neesamību nevar tikt atbalstīts.

— Par pierādījumiem par pret konkurenci vērstu ietekmi

72 Attiecībā uz pierādījumiem par ietekmi, kas vērsta pret konkurenci, jānorāda, ka parasti, izvērtējot nolīgumu saskaņā ar EKL 81. panta 1. punktu, ir jāņem vērā konkrētie apstākļi, kuros izpaužas to sekas, it īpaši ekonomiskais un juridiskais konteksts, kurā attiecīgie uzņēmumi darbojas, attiecīgo preču vai pakalpojumu raksturs, kā arī attiecīgā tirgus funkcionēšanas faktiskie apstākļi un struktūra (skat. Vispārējās tiesas 1998. gada 15. septembra spriedumu apvienotajās lietās T-374/94, T-375/94, T-384/94 un T-388/94 *European Night Services* u.c./Komisija, *Recueil*, II-3141. lpp., 136. punkts un tajā minētā judikatūra).

73 Kā Komisija ir pamatoti norādījusi, no pastāvīgās judikatūras izriet, ka, lai piemērotu EKL 81. panta 1. punktu, nav jāņem vērā nolīguma konkrētā ietekme, ja ir acīmredzams, ka tā mērķis ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci kopējā tirgū (Tiesas 1966. gada 13. jūlija spriedums apvienotajās lietās 56/64 un 58/64 *Consten* un *Grundig*/Komisija, *Recueil*, 429., 496. lpp., un Vispārējās tiesas 1995. gada 6. aprīļa spriedums lietā T-143/89 *Ferriere Nord*/Komisija, *Recueil*, II-917. lpp., 30. punkts). Tādējādi, novērtējot nolīgumu atbilstoši EKL 81. panta 1. punktam, nav jāņem vērā konkrētie apstākļi, kuros izpaužas tā sekas, ja runa ir par nolīgumu, kurš ietver acīmredzamus konkurences ierobežojumus, tādus kā cenu noteikšana, tirgus sadale vai

noieta kontrole (šajā ziņā skat. iepriekš 72. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *European Night Services u.c./Komisija*, 136. punkts).

74 Šajā lietā *Gosselin* prakse ietvēra acīmredzamus konkurences ierobežojumus (skat. iepriekš 67. punktu). Šādos apstākļos Komisijai nebija pienākuma pierādīt pret konkurenci vērstu ietekmi.

— Par atbildību par rakstveida nolīgumiem

75 Prasītājas apgalvo, ka *Gosselin* nevar tikt atzīta par atbildīgu par darbībām, kurās tā nav piedalījusies.

76 Šajā ziņā nav strīda, ka *Gosselin* piedalījās divās no trijām lēmumā aprakstītajām praksēm, proti, nolīgumā par komisijas maksām un nolīgumā par viltus tāmēm. Taču tā nekad nav piedalījusies rakstveida nolīgumā par cenām. Un, lai gan uzņēmums, kas ar savu rīcību ir piedalījies pārkāpumā, ir arī atbildīgs par citu uzņēmumu rīcību šī paša pārkāpuma ietvaros, tas attiecas tikai uz šī uzņēmuma piedalīšanās laiku minētajā pārkāpumā (Tiesas 1999. gada 8. jūlija spriedums lietā *C-49/92 P Komisija/Anic Partecipazioni, Recueil*, I-4125. lpp., 83. punkts). Tādējādi *Gosselin* nevar tikt atzīta par atbildīgu par rīcību, kas bija beigusies, pirms tā kļuva par aizliegtās vienošanās dalībnieci.

77 Tomēr lēmumā Komisija ir atzinusi, ka *Gosselin* ir pārkāpusi EKL 81. panta 1. punktu tikai attiecībā uz laiku no 1992. gada 31. janvāra līdz 2002. gada 18. septembrim. Tādējādi attiecībā uz dalības aizliegtā vienošanās ilgumu Komisija ir pienācīgi ņēmusi vērā to, ka *Gosselin* bija tās dalībniiece tikai sākot ar 1992. gadu. Attiecībā uz smagumu: šis jautājums tiks aplūkots 134. un nākamajos punktos.

- 78 Šī paša iemesla dēļ *Gosselin* apgalvojums, ka tai nebija zināms par rakstveida nolīgumiem, nav atbilstošs, jo lēmumā Komisija ir atzinusi *Gosselin* par atbildīgu par pārkāpumu tikai pēc šī laika.
- 79 Attiecībā uz viltus tāmēm un komisijas maksām jāuzskata, ka *Gosselin* bija katrā ziņā jābūt zināmam par pārējo dalībnieku pārkāpjošo rīcību, jo šīs abas prakses balstījās uz savstarpēju sadarbību ar partneriem, kas katrā reizē mainījās. Šīs sistēmas pamatā faktiski bija princips “do ut des”, jo katrs uzņēmums, kurš maksāja komisijas maksu vai izsniedza viltus tāmi, sagaidīja, ka nākotnē tas pats varēs gūt labumu no šīs sistēmas un saņems komisijas maksu vai viltus tāmi. Tādējādi šis vienošanās nebija vis *ad hoc*, bet tām bija papildinošs raksturs.
- 80 Tādējādi šī pamata daļa ir jānoraida.

Par apgalvoto ievērojamas ietekmes uz tirdzniecību starp dalībvalstīm neesamību

Lietas dalībnieku argumenti

- 81 Vispirms prasītājas apgalvo, ka tādu pakalpojumu sniegšana, kas paredz, ka klienta īpašums šķērso robežu, nevar tikt pielīdzināta preču ieviešanai vai eksportēšanai.

- 82 Turpinājumā prasītājas apstrīd Komisijas apgalvojumu, ka lietas dalībnieku apgrozījums ar attiecīgajiem pakalpojumiem ir pārsniedzis Pamatnostādņu par [EKL] 81. un 82. pantā ietverto jēdzienu “ietekme uz tirdzniecību” (OV 2004, C 101, 81. lpp.; turpmāk tekstā — “2004. gada pamatnostādnes”) 53. punktā paredzēto robežvērtību. Tās cita starpā norāda, ka 540. apsvērumā minētais kopējais pārdošanas apjoms ir EUR 21 323 734, proti, aptuveni puse no šīs robežvērtības. Attiecībā uz tirgus daļām vismaz 5 % apmērā prasītājas uzsver, ka, ja Komisija vēlas atsaukties uz tirgus daļām, tai ir jādefinē konkrētais tirgus. Tomēr lēmumā ir “tirgus apraksts”, bet nav nekādas analīzes vai argumentācijas, kas ļautu juridiski korekti definēt konkrēto tirgu. Prasītājas turklāt apgalvo, ka tās nav spējušas saskatīt ne mazāko atšķirību attiecībā uz ietekmi –ievērojamu vai nē — uz tirdzniecību starp dalībvalstīm laikposmos pirms un pēc pārkāpuma beigām.
- 83 Visbeidzot, prasītājas apgalvo, ka lēmums neatbilst 2004. gada pamatnostādņu 78.–82. punktā aprakstītajai darba metodei, kas skaidri aplūko situāciju, kad aizliegtā vienošanās skar tikai vienu dalībvalsti.
- 84 Attiecībā uz 2004. gada pamatnostādnēs paredzētajām robežvērtībām Komisija norāda, ka šajās pamatnostādnēs tiek iedibināta pozitīva atspēkojama prezumpcija par ievērojamu ietekmi uz tirdzniecību gadījumos, kad kopējais apgrozījums pārsniedz EUR 40 miljonus vai kad kopējā tirgus daļa ir augstāka par 5 %. Saskaņā ar Komisijas teikto aizliegtās vienošanās dalībnieku kopējais apgrozījums 2002. gadā starptautisko pārceļšanās pakalpojumu tirgū bija aptuveni EUR 41 miljons. Turklāt, pamatojoties uz aprēķiniem par šī tirgus apjomu, Komisija varējusi noteikt, ka aizliegtās vienošanās dalībnieku kopējā tirgus daļa bija aptuveni 50 %. Savukārt lēmuma 540. apsvērumā attiecas uz naudas soda apmēra noteikšanu, ņemot vērā katra uzņēmuma situāciju.

85 Visbeidzot, Komisija norāda, ka, lai gan prasītājas apstrīd kopējās tirgus daļas novērtēšanu aptuveni 50% apmērā, tās neapstrīd to, ka šī daļa bija augstāka ar 5%. Katrā ziņā Komisijai neesot pienākuma noteikt tirgu, ja tā ir konstatējusi, ka nolīguma mērķis ir bijusi konkurences ierobežošana kopējā tirgū un ka tas pēc sava rakstura varēja ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm.

Vispārējās tiesas vērtējums

86 Attiecībā vispirms uz iebildumiem par iespējamām atšķirībām starp starptautiskajiem pārceļšanās pakalpojumiem un preču ieviešanas un eksportēšanas darbībām jāatzīst, ka šīs atšķirības nav atbilstošas, nosakot Savienības konkurences tiesību normu piemērošanas jomu. Jēdziens “tirdzniecība starp dalībvalstīm” ir plašs jēdziens, kas aptver jebkādu saimniecisku darbību. Pat nolīgumi, kuri aptver tikai vienas dalībvalsts teritoriju, var ietilpt konkurences tiesību normu piemērošanas jomā (šajā ziņā skat. Tiesas 1981. gada 14. jūlija spriedumu lietā 172/80 *Züchner*, *Recueil*, 2021. lpp., 18. punkts, un 2002. gada 19. februāra spriedumu lietā C-309/99 *Wouters u.c.*, *Recueil*, I-1577. lpp., 95. punkts un tajā minētā judikatūra). Turklāt šī pēdējā minētā situācija ir skaidri paredzēta 2004. gada pamatnostādņu 78.–82. punktā. Lai gan prasītājas apgalvo, ka Komisija nav ievērojusi savas pašas pamatnostādnes, tās tomēr neprecizē, kas tieši veido šo noteikumu pārkāpumu.

87 Attiecībā uz pārējiem iebildumiem Komisija apgalvo, ka tirgus noteikšanas un līdz ar to tās apgalvojuma, ka 2004. gada pamatnostādņu 53. punktā paredzētās robežvērtības ir tikušas sasniegtas, apstrīdēšana ir neefektīva.

88 Šī argumentācija nav atbalstāma.

- 89 Ir taisnība, ka, lai piemērotu EKL 81. panta 1. punktu, Komisijai nav jāpierāda nolīgumu vai prakses, kuru mērķis ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci, reālās pret konkurenci vērstās sekas (skat. iepriekš 73. punktā minēto spriedumu apvienotajās lietās *Consten* un *Grundig*/Komisija un spriedumu lietā *Ferriere Nord*/Komisija, 30. punkts, kas apstiprināts ar Tiesas 1997. gada 17. jūlija spriedumu lietā *C-219/95 P Ferriere Nord*/Komisija, *Recueil*, I-4411. lpp., 12.–15. punkts).
- 90 Tas tomēr nemaina to, ka saskaņā ar iedibinātu judikatūru EKL 81. panta 1. punkts nav piemērojams tad, ja aizliegtās vienošanās ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm vai konkurenci nav “ievērojama”. Uz nolīgumu neattiecas EKL 81. panta 1. punktā noteiktais aizliegums, ja tas ierobežo konkurenci vai ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm tikai neievērojami (iepriekš 65. punktā minētais Tiesas spriedums lietā *LTM*; iepriekš 65. punktā minētais Tiesas spriedums lietā *Völk*, 7. punkts, un 1998. gada 28. aprīļa spriedums lietā *C-306/96 Javico*, *Recueil*, I-1983. lpp., 12. un 17. punkts; Vispārējās tiesas 2003. gada 19. marta spriedums lietā *T-213/00 CMA CGM u.c./Komisija*, *Recueil*, II-913. lpp., 207. punkts).
- 91 Līdz ar to pienākums saskaņā ar EKL 81. pantu pieņemtā lēmumā noteikt konkrēto tirgu Komisijai ir tikai tad, ja bez tā nav iespējams noteikt, vai attiecīgais nolīgums, uzņēmumu apvienību lēmums un saskaņotas darbības var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm un vai to mērķis vai sekas ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci (Vispārējās tiesas 2000. gada 6. jūlija spriedums lietā *T-62/98 Volkswagen*/Komisija, *Recueil*, II-2707. lpp., 230. punkts).
- 92 Ar šo pamatu prasītājas apšaubā Komisijas vērtējumu par šiem EKL 81. panta piemērošanas nosacījumiem, jo tirgus definīcija un lielums, kā arī tirgus daļu lielums faktiski ir tikai priekšnoteikumi (šajā ziņā skat. Vispārējās tiesas 1995. gada 21. februāra spriedumu lietā *T-29/92 SPO u.c./Komisija*, *Recueil*, II-289. lpp., 75. punkts).

- 93 Lēmumā Komisija, lai pierādītu, ka tirdzniecība starp dalībvalstīm ietekmēta ievērojami, pamatojas uz savām 2004. gada pamatnostādņēm, kurās norādītas minimālās robežvērtības attiecīgo uzņēmumu tirgus daļām un konsolidētajam apgrozījumam. Taču saskaņā ar šo pamatnostādņu 55. punktu to 52. un 53. punktā paredzētās 5% tirgus daļu robežvērtības piemērošana prasa iepriekšēju konkrētā tirgus noteikšanu.
- 94 Tādējādi tiktāl, ciktāl tajos ir atsauce uz vērtējumu par ievērojamu ietekmi uz tirdzniecību starp dalībvalstīm un tostarp uz 5% robežvērtību, iebildumi par kļūdainu konkrētā tirgus definīciju un kļūdainu tā lieluma, kā arī attiecīgo uzņēmumu tirgus daļu novērtēšanu nav neefektīvi.
- 95 Komisija uzsver arī, ka, lai gan prasītājas apšauba kopējās tirgus daļas novērtēšanu aptuveni 50% apmērā, tās skaidri neapstrīd to, ka šī daļa bija lielāka par 5%. Tā kā 2004. gada pamatnostādņu 53. punktā paredzētās pozitīvās prezumpcijas ietvaros ir pietiekami, ja ir izpildīts viens no diviem alternatīviem nosacījumiem, Komisija uzskata, ka prasītāju argumenti nevar likt apšaubīt tās secinājumu, ka pārkāpjošā rīcība varēja ievērojami ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm. Taču prasītājas vērš uzmanību uz to, ka, ja Komisija vēlas atsaukties uz tirgus daļām, tad tai esot pamatoti no ekonomikas viedokļa jādefinē attiecīgais tirgus. Tādējādi tās netieši apstrīd 5% robežvērtības pārsniegšanu.
- 96 Tādējādi jāpārbauda, vai Komisija lēmumā ir pierādījusi, ka ir ievērojami ietekmēta tirdzniecība starp dalībvalstīm.

— Par pārrobežu raksturu

- 97 Tiesas sēdē Komisija apgalvoja, ka attiecīgo pārceļšanos pārrobežu raksturs pats par sevi ir pietiekams, lai pamatotu tirdzniecības ietekmēšanu. Taču jāatzīst, ka šis raksturs, kas nav apstrīdēts, pats par sevi nevar pierādīt, ka ir ievērojami ietekmēta tirdzniecība starp dalībvalstīm.
- 98 Ja jebkurš pārrobežu darījums automātiski varētu ievērojami ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, tad [ietekmes] ievērojamā rakstura jēdziens, kas ir judikatūrā atīstītais EKL 81. panta 1. punkta piemērošanas nosacījums, zaudētu jebkādu nozīmi. Šajā ziņā jāatgādina arī, ka pat gadījumā, kad pārkāpuma izdarīšanas fakts izriet no tā mērķa, pārkāpumam ir jāspēj ievērojami ietekmēt tirdzniecību Kopienā. Tas turklāt izriet arī no 2004. gada pamatnostādņēm, jo to 53. punktā paredzētā pozitīvā prezumpcija ir piemērojama vienīgi nolīgumiem un darbībām, kuras pēc savas dabas var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm.
- 99 Tiesas sēdē Komisija tomēr atsaucās uz Tiesas 1987. gada 1. oktobra spriedumu lietā 311/85 *Vereniging van Vlaamse Reisbureaus* (*Recueil*, 3801. lpp.), lai pamatotu savu apgalvojumu, ka pārceļšanos pārrobežu raksturs pats par sevi būtu bijis pietiekams, lai pamatotu tās kompetenci. Taču jāatzīst, ka šajā spriedumā un tostarp tā 18. punktā nav aplūkots jautājums par ietekmes uz tirdzniecību ievērojamo raksturu. Patiesībā šis jēdziens šajā spriedumā pat nav nemaz pieminēts.
- 100 Katrā ziņā lēmums neietver nekādu pamatojumu, kurš balstītos vienīgi uz attiecīgo pārceļšanos pārrobežu raksturu. It īpaši gan no tā formulējuma, gan no konteksta izriet, ka lēmuma 372. apsvērums, kurā nav minēts iepriekš 99. punktā minētais spriedums lietā *Vereniging van Vlaamse Reisbureaus*, nav domāts, lai pierādītu ietekmes uz tirdzniecību ievērojamo raksturu.

— Par EUR 40 miljonu robežvērtību

- 101 Attiecībā uz 2004. gada pamatnostādņu 53. punktā paredzēto EUR 40 miljonu robežvērtību prasītājas pamatoti apgalvo, ka jānošķir apgrozījums, kas sasniegts apakšuzņēmēja statusā, un apgrozījums, kas sasniegts tādas sabiedrības statusā, kura kontrolē starptautisko pārceļšanos. Lai attiecīgā pārdošanas apjoma aprēķinos divreiz neiekļautu to pašu summu, no apgrozījuma, kas panākts, sniedzot attiecīgos pakalpojumus, jāatskaita apakšuzņēmēja statusā gūtais apgrozījums. Pretējā gadījumā attiecībā uz vienu un to pašu pārceļšanos šis pēdējais minētais lielums tiktu vienu reizi iekļauts pakalpojumu kontrolējošās sabiedrības apgrozījumā un otru reizi — apakšuzņēmēja apgrozījumā. Turklāt apakšuzņēmēja apgrozījums gala patērētājam domāto pārceļšanās pakalpojumu tirgū nav sasniegts.
- 102 Turklāt lēmuma 530. apsvērumā sniegtais Komisijas skaidrojums, lai pamatotu tās lēmumu šo pārdošanas apjomu izslēgt no naudas soda aprēķina, ir pārliecinošs. Tomēr tas nevar izskaidrot, kāpēc, novērtējot tirgus lielumu, lai noteiktu, vai pastāv ievērojama ietekme uz tirdzniecību, divreiz jāiekļauj tas pats skaitlis. Tādējādi šis un aizliegtās vienošanās dalībnieku kopējā apgrozījuma vērtējums ir acīmredzami kļūdainis.
- 103 Šo secinājumu apstiprina Komisijas atbildes uz Vispārējās tiesas rakstveida un mutvārdu jautājumiem.
- 104 Komisija, pirmkārt, mēģina izvirzīt argumentu, pamatojoties uz 2004. gada pamatnostādņu 54. punktu. Taču ar šo tiesību normu vienīgi ir izslēgts pārdošanas apjoms starp tās pašas grupas sabiedrībām un tā nekādā veidā neattiecas uz jautājumu par apakšuzņēmumu. It īpaši tā nevar balstīties uz *e contrario* argumentu, ko Komisija, šķiet, mēģina izmantot.

- 105 Otrkārt, Komisija savā rakstveida atbildē apgalvo, ka tās pieeja “obligāti” nenoved pie tās pašas pārceļšanās ieskaitīšanas divas reizes, jo, pirmkārt, zināms skaits beļģu pārceļšanās [pakalpojumu sniedzēju] nebija aizliegtās vienošanās dalībnieki un, otrkārt, zināmos gadījumos darbošanās apakšuzņēmēju statusā notika ārvalstu sabiedrību labā. Komisija tādējādi netieši atzīst, ka citos gadījumos šī pieeja nozīmē to, ka apakšuzņēmēju statusā sasniegtais apgrozījums tiek iekļauts divas reizes. Turklāt tiesas sēdē Komisija atzina, ka divkārtša ieskaitīšana ir notikusi gadījumos, kad apakšuzņēmuma līgums ir bijis spēkā starp diviem karteļa dalībniekiem. Bez tam tā ir atzinusi, ka, ja tās metodoloģija šajā jautājumā tiktu koriģēta, EUR 40 miljonu robežvērtība vairs nebūtu sasniegta.
- 106 No iepriekš minētā izriet, ka Komisija nav pierādījusi, ka šajā lietā būtu sasniegta EUR 40 miljonu robežvērtība.

— Par 5 % robežvērtību

- 107 Attiecībā uz 5 % robežvērtību prasītājas apgalvo, ka Komisijai bija jānosaka tirgus, lai varētu atsaukties uz to, ka šī robežvērtība ir tikusi pārsniegta.
- 108 Šajā ziņā jāatzīst, ka tirgus daļas aprēķināšana kā loģisku priekšnoteikumu paredz šī tirgus definēšanu. Kā Vispārējā tiesa jau norādīja iepriekš 92. punktā, 2004. gada pamatnostādņu 55. punktā skaidri atzīts: “Lai piemērotu tirgus daļas robežvērtību, ir jānosaka attiecīgais tirgus, ko veido attiecīgā ražojuma tirgus un attiecīgais ģeogrāfiskais tirgus.” Šis pienākums vēl jo skaidrāk izriet no citām valodu versijām (piemēram, angļu “it is necessary” un vācu “muss”).

- 109 Turklāt attiecībā uz Komisijas pieņemto pamatnostādņu saistošo raksturu Tiesa jau ir atzinusi, ka, pieņemot šādas uzvedības normas un to pasludināšanas brīdī paziņojot, ka turpmāk šīs normas tiks piemērotas gadījumiem, ar kuriem tās saistītas, attiecīgā iestāde pati ierobežo savas rīcības brīvības izmantošanas iespējas un nevar atteikties no šīm normām, pretējā gadījumā tā attiecīgā gadījumā tiktu sodīta par tādu vispārējo tiesību principu kā vienlīdzīgas attieksmes princips vai tiesiskās palāvības aizsardzības princips pārkāpumu (Tiesas 2005. gada 28. jūnija spriedums apvienotajās lietās C-189/02 P, C-202/02 P, no C-205/02 P līdz C-208/02 P un C-213/02 P *Dansk Rørindustri u.c./Komisija*, Krājums, I-5425. lpp., 211. punkts).
- 110 Taču nav strīda, ka Komisija nav ievērojusi 2004. gada pamatnostādņu 55. punktā noteikto pienākumu. Savos procesuālajos rakstos un tiesas sēdē tā uzstāja ne vien uz to, ka tai neesot bijis pienākuma noteikt attiecīgo tirgu, bet arī uz to, ka tā to nav izdarījusi. Tādējādi Komisijas secinājums, ka 5 % robežvērtība ir sasniegta, principā būtu noraidāms.
- 111 Tomēr šīs lietas apstākļos Vispārējā tiesa uzskata, ka Komisija tomēr tiesiski pietiekami ir pierādījusi, ka 2004. gada pamatnostādņu 53. punktā minētais prezumpcijas otrais, alternatīvais nosacījums ir izpildīts.
- 112 Lēmuma 88.–94. apsvērumā Komisija ir sniegusi pietiekami detalizētu attiecīgās nozares aprakstu, tostarp piedāvājuma, pieprasījuma un ģeogrāfisko robežu aprakstu. Tādējādi Komisija ir precīzi formulējusi attiecīgos pakalpojumus un tirgu. Vispārējā tiesa uzskata, ka šāds nozares apraksts var būt pietiekams, ja tas ir pietiekami detalizēts, lai Vispārējai tiesai ļautu pārbaudīt Komisijas pamata apgalvojumus, un ja, pamatojoties uz to, kopējā tirgus daļa nepārprotami ievērojami pārsniedz 5 % robežvērtību.

- 113 Šajā sakarā jānorāda, pirmkārt, ka Komisija pamatoti atzina, ka attiecīgie pakalpojumi bija starptautiskie pārceļšanās pakalpojumi Beļģijā. Komisija pamatoti norādīja, ka aizliegtās vienošanās mērķis bija ierobežot konkurenci starptautiskās pārceļšanās no Beļģijas vai uz Beļģiju nozarē. Attiecīgos pārvadājumus raksturoja tas, ka vai nu to sākumpunkts, vai galamērķis bija Beļģijā, ka visas attiecīgās pārceļšanās pakalpojumu sabiedrības atradās Beļģijā un ka aizliegtās vienošanās darbība norisinājās Beļģijā. Turklāt Komisija savā vērtējumā par tirgus lielumu ņēma vērā ārvalstu sabiedrību apgrozījumu šajā tirgū.
- 114 Otrkārt, pamatojoties uz to, Komisija novērtēja tirgus lielumu EUR 83 miljonu apmērā un aizliegtās vienošanās dalībnieku kopējo tirgus daļu kā aptuveni 50%. Šie skaitļi jāpielāgo, lai tiktu ņemtas vērā no Lēmuma C(2009) 5810 (iepriekš 19. punkts) izrietošās korekcijas un apakšuzņēmēju statusā sasniegtā pārdošanas apjoma izslēgšana (iepriekš 102. punkts), kas saskaņā ar Komisijas teikto noved pie vairāk kā EUR 20 miljonu kopējā apgrozījuma un aptuveni 30% kopējās tirgus daļas. Šī tirgus daļa tomēr joprojām ievērojami pārsniedz 5% robežvērtību.
- 115 Treškārt, atbildot uz Vispārējās tiesas jautājumiem, *Gosselin* pati tiesas sēdē konstatēja, ka, lai 5% robežvērtība nebūtu pārsniegta, tirgus lielumam būtu jābūt daudz lielākam. Faktiski tirgus lielumam tad būtu jābūt vairāk nekā EUR 400 miljonu. Vienīgā iespēja sasniegt šādu attiecīgā tirgus lielumu būtu par izejas punktu ņemt daudz plašāku tirgu nekā starptautisko pārceļšanās pakalpojumu tirgus Beļģijā, kuru Komisija tomēr pamatoti identificēja kā konkrēto tirgu.
- 116 Šādos apstākļos Vispārējā tiesa uzskata, ka izņēmuma kārtā Komisija varēja balstīties uz 2004. gada pamatnostādņu 53. punkta otro, alternatīvo nosacījumu, *expressis verbis* neveicot tirgus noteikšanu šo pamatnostādņu 55. punkta izpratnē.

- 117 Visbeidzot, kā Komisija ir pamatoti norādījusi, lai pierādītu, ka tirdzniecība starp dalībvalstīm ir ietekmēta ievērojami, 2004. gada pamatnostādņu 53. punktā paredzētās pozitīvās prezumpcijas ietvaros ir pietiekami, ja ir izpildīts viens no diviem alternatīviem nosacījumiem
- 118 No visa iepriekš minētā izriet, ka iebildums par to, ka tirdzniecība starp dalībvalstīm nav ievērojami ietekmēta, ir jānoraida.
- 119 Tātad šis pamats ir jānoraida kopumā.

3. Par Portielje ceturto pamatu un Gosselin otro pamatu, kas vērsti uz naudas soda samazināšanu

- 120 Šim pamatam ir četras daļas. Ar pirmo daļu prasītājas apgalvo, ka, nosakot pārkāpuma smagumu, ir pārkāpts Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta a) apakšpunkts un 3. punkts, Regulas Nr. 17 15. panta 2. punkts un 2006. gada pamatnostādnes. Pārejās daļas ir par šo pašu tiesību normu pārkāpumu, nosakot pārkāpuma ilgumu (otrā daļa, ko izvirza vienīgi *Gosselin*), nosakot pārdošanas apjomu, lai aprēķinātu naudas soda pamatsummu (attiecīgi otrā un trešā daļa), un noraidot atbildību mīkstinošus apstākļus (attiecīgi trešā un ceturta daļa).

Par pārkāpuma smagumu

Lietas dalībnieku argumenti

- 121 Prasītājas apgalvo, ka pastāvot būtiska kvalitatīva atšķirība starp pārceļšanās pakalpojumu sabiedrībām, kuras ir bijušas “klasiskas” aizliegtas vienošanās par cenām, kam pievienojas sanāksmes un rakstveida nolīgumi, dalībnieces, un citām sabiedrībām (kā *Gosselin*), kuras bijušas iesaistītas vienīgi saistībā ar komisijas maksām un viltus tāmēm. “Klasiska” aizliegta vienošanās piedāvājot pamatu šīs vienošanās dalībnieku rīcībai tirgū, savukārt komisijas maksas un viltus tāmes esot piemērotas katrā gadījumā individuāli.
- 122 Tomēr Komisija visiem attiecīgajiem uzņēmumiem piemēroja vienādu 17 % likmi, ne novērtējot katru gadījumu atsevišķi un neņemot vērā visus atbilstošos apstākļus, kā paredzēts 2006. gada pamatnostādņu 20. punktā. Tādējādi prasītājas Vispārējo tiesu lūdz vismaz noteikt procentuālo vērtību naudas soda aprēķināšanai zemākā līmenī nekā 17 %.
- 123 Komisija uzskata, ka prasītāju argumentu pamatā ir kļūdainš uzskats, ka nolīgumi par komisijas maksām un viltus tāmēm ir mazāk smagi nekā nolīgumi par minimālajām cenām.

Vispārējās tiesas vērtējums

- 124 Prasītājas būtībā apgalvo, ka Komisijai bija jāņem vērā visi būtiskie lietas apstākļi un ka pastāv būtiska kvalitatīva atšķirība starp aizliegto vienošanos attiecībā uz cenām un pārējām praksēm.

— Par pienākumu ņemt vērā visus būtiskos lietas apstākļus

- 125 Attiecībā uz pirmo iebildumu jānorāda, ka lēmuma 542. apsvērumā Komisija apgalvo, ka vienošanās vai saskaņota prakse, kas ietver šajā lietā konstatēto pārkāpumu, var tikt kvalificētas kā “sevišķi smagas”, pamatojoties tikai uz tām piemītošo raksturu vien, un tās nav jāraksturo kādām ģeogrāfiskām robežām vai īpašai ietekmei. Šī apgalvojuma pamatojumam Komisija gan spriedumā, gan iebildumu rakstā atsauca uz Vispārējās tiesas 2005. gada 18. jūlija spriedumu lietā T-241/01 *Scandinavian Airlines System*/Komisija (Krājums, II-2917. lpp.).
- 126 Šajā spriedumā Vispārējā tiesa atzina, ka pārkāpuma smagums ir jānovērtē, ņemot vērā tostarp konkurencei radīto ierobežojumu raksturu, ka pārkāpuma smagumu var noteikt, atsaucoties uz pārkāpjošās rīcības raksturu un mērķi, un ka no pastāvīgās judikatūras izriet, ka apstākļiem, kas attiecas uz rīcības mērķi, var būt lielāka nozīme, nosakot naudas sodu, nekā apstākļiem, kas attiecas uz šīs rīcības sekām (skat. sprieduma 83. punktu un tajā minēto judikatūru).
- 127 Šajā lietā pārkāpuma mērķis bija cenu noteikšana un tirgus sadale. Šāds acīmredzams konkurences tiesību pārkāpums pēc sava rakstura ir īpaši smags.
- 128 Turklāt atšķirībā no Pamatnostādnēm sodanaudas [naudas soda] noteikšanai, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un [EOTKL] 65. panta 5. punktu (OV 1998, C 9, 3. lpp.) (turpmāk tekstā — “1998. gada pamatnostādnes”), 2006. gada pamatnostādnēs par naudas sodiem vairs nav minēta nepieciešamība smaguma novērtēšanai ņemt vērā “pārkāpuma izdarītāju faktisko ekonomisko spēju radīt būtiskus zaudējumus citiem uzņēmējiem”, nedz arī “[pārkāpuma] konkrētu ietekmi uz tirgu, ja tā ir izmērāma”.

129 Taču 2006. gada pamatnostādņu 20. punktā ir skaidri noteikts, ka “smaguma pakāpi novērtē katram konkrētajam gadījumam un visiem pārkāpumu veidiem, ņemot vērā visus būtiskos lietas apstākļus”. Turklāt iepriekš ar 2006. gada pamatnostādņēm būtiski tika mainīta naudas soda aprēķināšanas metodoloģija. Konkrētāk, tika atcelta pārkāpumu klasificēšana trīs kategorijās (“sīkākā pārkāpums”, “smags pārkāpums” un “sevišķi smags pārkāpums”) un ieviests diapazons no 0 % līdz 30 %, lai panāktu sīkāku diferenciaciju. Atbilstoši 2006. gada pamatnostādņu 19. punktam naudas soda pamatsumma “atbilst pārdošanas apjoma daļai, ko nosaka atkarībā no pārkāpuma smaguma pakāpes”. Vispārējais princips ir, ka “pārdošanas apjoma daļu nosaka līmenī, kas nepārsniedz 30 % no visa pārdošanas apjoma” (pamatnostādņu 21. punkts).

130 Tādējādi Komisija nevar izmantot rīcības brīvību, kas tai ir attiecībā uz naudas sodu noteikšanu, un tādējādi noteikt precīzu likmi no 0 % līdz 30 %, neņemot vērā īpašos lietas apstākļus. Tā 2006. gada pamatnostādņu 22. punktā paredzēts, ka, “lai izlemtu, vai konkrētajā gadījumā pārdošanas apjoma daļai jāatrodas minētā diapazona sākumā vai beigās, Komisija ņem vērā vairākus faktorus, piemēram, pārkāpuma veidu, visu attiecīgo dalībnieku kopējo tirgus daļu, pārkāpuma izdarīšanas ģeogrāfisko teritoriju un to, vai pārkāpums jau ir īstenots vai vēl ne”.

131 Šīs grūtības precīzas procentuālās izteiksmes noteikšanā zināmā mērā tiek mazinātas slepenu horizontālu vienošanos par cenu noteikšanu un tirgus sadali gadījumos, kad atbilstoši 2006. gada pamatnostādņu 23. punktam noteiktā pārdošanas apjoma daļa parasti atradīsies “diapazona augšdaļā”. No šī punkta izriet, ka attiecībā uz vissmagākajiem ierobežojumiem līmenim būtu vismaz jābūt augstākam par 15 %.

132 Šajā lietā lēmums šai sakarā nav jāatceļ tāpēc, ka 17% likme tika noteikta, pamatojoties vienīgi uz pārkāpuma smago raksturu pēc būtības. Faktiski tad, kad Komisija aprobežojas ar to, ka piemēro likmi, kas ir vienāda vai gandrīz vienāda ar vissmagākajiem pārkāpumiem paredzēto minimālo likmi, nav jāņem vērā papildu faktori vai apstākļi. Tas būtu jādara vienīgi tad, ja būtu izmantota augstāka likme. Šajā sakarā *Gosselin* pilnīgi noteikti neapgalvo, ka Komisijai būtu bijusi jāpieņem augstāka likme, un Komisija nav lūgusi Vispārējo tiesu palielināt naudas soda apmēru.

133 Tādējādi iebildums par pārkāpuma smaguma noteikšanas abstraktumu ir jānoraida.

— Par apgalvoto būtisko kvalitatīvo atšķirību

134 Attiecībā uz iebildumu par apgalvoto būtisko kvalitatīvo atšķirību starp aizliegtu vienošanos par cenām un pārējām praksēm, kas ir iebildums, kuram atbilst *Portielje* piektais iebildums par apgalvoto vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu, jāatgādina pastāvīgā judikatūra, saskaņā ar kuru vienlīdzīgas attieksmes princips, kas ir viens no Kopienų tiesību pamatprincipiem, aizliedz ne vien atšķirīgi izturēties pret salīdzināmām situācijām, bet arī vienādi izturēties pret atšķirīgām situācijām, ja vien šāda atšķirība attiekmē nav objektīvi pamatota (šajā ziņā skat. Tiesas 1986. gada 8. oktobra spriedumu lietā 91/85 *Christ-Clemen* u.c./Komisija, *Recueil*, 2853. lpp., 10. punkts, un 1990. gada 28. jūnija spriedumu lietā C-174/89 *Hoche*, *Recueil*, I-2681. lpp., 25. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 135 Jāatzīst, ka, novērtējot pārkāpuma smagumu, Komisija pret [aizliegtās vienošanās] dalībniekiem faktiski neattiecās atšķirīgi, izvēlēdamās izmantoto pārdošanas apjoma procentuālo likmi, bet visiem attiecīgajiem uzņēmumiem piemēroja vienotu 17 % likmi. Komisija šo pieeju pamato ar to, ka runa bija par vienotu un turpinātu pārkāpumu.
- 136 Tādējādi rodas jautājums, vai, ņemot vērā judikatūru, Komisija drīkstēja atteikties no jebkādas diferenciacijas starp pārkāpuma dalībniekiem un no jebkādas attiecīgās lietas konkrēto apstākļu ņemšanas vērā, lai noteiktu *Gosselin* izdarītā pārkāpuma smagumu.
- 137 Šajā sakarā no judikatūras izriet, ka gadījumos, kad pārkāpumu izdarījuši vairāki uzņēmumi, ir jāizvērtē katra šī uzņēmuma dalības pārkāpumā relatīvais smagums (Tiesas 1975. gada 16. decembra spriedums apvienotajās lietās no 40/73 līdz 48/73, 50/73, no 54/73 līdz 56/73, 111/73, 113/73 un 114/73 *Suiker Unie* u.c./Komisija, *Recueil*, 1663. lpp., 623. punkts, un iepriekš 76. punktā minētais spriedums lietā Komisija/*Anic Partecipazioni*, 150. punkts). Šāds secinājums izriet no soda un sankciju individualizācijas principa loģikas, atbilstoši kurai uzņēmumiem var piemērot sankcijas tikai par faktiem, par kuriem tiem individuāli ir izteikti pārmēti, un šis princips ir piemērojams jebkurā administratīvajā procesā, kura iznākumā varētu tikt noteiktas sankcijas atbilstoši Kopienų konkurences tiesību normām (Vispārējās tiesas 2005. gada 29. novembra spriedums lietā T-62/02 *Union Pigments*/Komisija, Krājums, II-5057. lpp., 119. punkts).
- 138 Turklāt no daudziem Tiesas un Vispārējās tiesas spriedumiem izriet, ka pārkāpuma smagums ir jānosaka, pamatojoties uz ļoti daudziem apstākļiem — tādiem kā īpašie lietas apstākļi, tās konteksts un naudas sodu preventīvais raksturs (skat. iepriekš 89 punktā minēto Tiesas 1997. gada 17. jūlija spriedumu lietā *Ferriere Nord*/Komisija, 33. punkts, un 1983. gada 7. jūnija spriedumu apvienotajās lietās no 100/80 līdz 103/80 *Musique diffusion française* u.c./Komisija, *Recueil*, 1825. lpp., 106. punkts; iepriekš 125. punktā minēto spriedumu lietā *Scandinavian Airlines System*/Komisija, 83. un nākamie punkti). Tā Tiesa ir nospriedusi, ka tas, ka uzņēmums nav piedalījies

visos aizliegtos vienošanos veidojošajos pamatelementos vai ka tajos aspektos, kuros tas ir piedalījies, tam ir bijusi nenozīmīga loma, ir jāņem vērā, novērtējot pārkāpuma smagumu un vajadzības gadījumā — nosakot naudas sodu (iepriekš 76. punktā minētais spriedums lietā Komisija/*Anic Partecipazioni*, 90. punkts, un Vispārējās tiesas 2007. gada 26. aprīļa spriedums apvienotajās lietās T-109/02, T-118/02, T-122/02, T-125/02, T-126/02, T-128/02, T-129/02, T-132/02 un T-136/02 *Bolloré u.c./Komisija*, Krājums, II-947. lpp., 429. punkts un tajā minētā judikatūra).

¹³⁹ Tomēr Vispārējās tiesas praksē individuālo apstākļu novērtēšana tiek parasti veikta, nevis novērtējot pārkāpuma smagumu, t.i., nosakot naudas soda pamatsummu, bet gan pielāgojot pamatsummu atkarībā no atbildību mīkstinošiem un pastipriņošiem apstākļiem (Vispārējās tiesas 2008. gada 8. oktobra spriedums lietā T-73/04 *Carbone-Lorraine/Komisija*, Krājums, II-2661. lpp., 100. un nākamie punkti, apstiprināts apelācijas instancē ar Tiesas 2009. gada 12. novembra spriedumu lietā C-554/08 P *Carbone-Lorraine/Komisija*, Krājumā nav publicēts).

¹⁴⁰ Šī judikatūra tomēr atbilst iepriekš 137. un 138. punktā minētajai judikatūrai. Šajos spriedumos termins “smagums” ir ticis izmantots vispārīgi, lai aprakstītu pārkāpuma intensitāti, un nevis pamatnostādņu naudas soda noteikšanai tehniskajā nozīmē. Tādējādi Komisija varēja ņemt vērā noteiktus “smaguma” aspektus Regulas Nr. 1/2003 23. panta izpratnē saistībā ar atbildību mīkstinošiem un pastipriņošiem apstākļiem un nevis saistībā ar “smagumu” naudas soda noteikšanai Pamatnostādņu izpratnē.

¹⁴¹ Tā tas ir it īpaši attiecībā uz dalības vienotā un turpinātā vairāku uzņēmumu izdarītā pārkāpumā relatīvā smaguma vērtējumu. Šajā ziņā Tiesa attiecībā uz pamatnostādņēm sodanaudas [naudas soda] noteikšanai, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un EOTK līguma 65. panta 5. punktu (OV 1998, C 9, 3. lpp.; turpmāk

tekstā — “1998. gada pamatnostādnes”) ir apstiprinājusi, ka ir jāpārbauda katra no attiecīgajiem uzņēmumiem dalības pārkāpumā relatīvais smagums saistībā ar iespējamo atbildību pastiprinošo vai mīkstinošo apstākļu piemērošanu (iepriekš 139. punktā minētais 2009. gada 12. novembra spriedums lietā *Carbone-Lorraine*/Komisija, 27. punkts). Vienota un turpināta pārkāpuma gadījumā “pārkāpuma” jēdziens, kā tas lietots 1998. gada pamatnostādņēs, tādējādi attiecas uz kopējo pārkāpumu, kurā iesaistīti vairāki uzņēmumi, un šī vienotā pārkāpuma “smagums” ir tāds pats attiecībā uz visiem dalībniekiem.

¹⁴² Iepriekš 139. punktā minētais 2009. gada 12. novembra spriedums lietā *Carbone-Lorraine*/Komisija tomēr attiecas uz 1998. gada pamatnostādņēm. Kā jau norādīts iepriekš 129. punktā, 2006. gada pamatnostādnes būtiski mainīja naudas soda aprēķināšanas metodoloģiju. Pirmkārt, tika atcelta pārkāpumu klasificēšana trīs kategorijās (“sīkākā pārkāpums”, “smags pārkāpums” un “sevišķi smags pārkāpums”). Pašreizējā sistēma, kas paredz diapazonu no 0 % līdz 30 %, pieļauj sīkāku diferenciāciju atkarībā no pārkāpumu smaguma.

¹⁴³ Otrkārt, tika atceltas fiksētās summas. Tagad pamatsumma tiek aprēķināta, par pamatu ņemot katra individuāla uzņēmuma pārkāpumā tieši vai netieši iesaistīto pārdošanas apjomu. Šī jaunā metodoloģija tādējādi ļauj vieglāk ņemt vērā katra uzņēmuma individuālās dalības pārkāpumā apjomu, nosakot tā smagumu. Tā ļauj arī ņemt vērā iespējami vienotā pārkāpuma smaguma samazinājumu laika gaitā.

¹⁴⁴ Treškārt, tiesas sēdē Komisija apstiprināja, ka savā lēmumu pieņemšanas praksē tā katrā ziņā vairs nepiemēro vienotu likmi visiem šāda pārkāpuma dalībniekiem. 2009. gada 1. oktobra Lēmumā C(2008) 5476 “Candle waxes” par procedūru saskaņā ar [EKL] 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu (Lieta COMP/C.39.181 — Sveču vasks), kura kopsavilkums ir publicēts 2009. gada 4. decembra *Oficiālajā Vēstnesī*

(OV C 295, 17. lpp.), un 2009. gada 11. novembra Lēmumā C(2009) 8682 “Heat stabilisers” par procedūru saskaņā ar [EKL] 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu (Lieta COMP/38.589 — Termiskie stabilizatori), kura kopsavilkums ir publicēts 2010. gada 12. novembra *Oficiālajā Vēstnesī* (OV C 307, 9. lpp.), Komisija piemēroja atšķirīgas likmes dažādām atbilstošo aizliegto vienošanos dalībnieku kategorijām atkarībā no to dalības pārkāpumā relatīvā smaguma. Konkrētāk, šajā pēdējā minētajā lietā visiem uzņēmumiem, kuri bija piedalījušies ne vien cenu noteikšanā, bet arī klientu un/vai tirgus sadalē, tika noteikta augstāka likme.

¹⁴⁵ Tomēr jaunā metodoloģija nepieprasa šādu pieeju. Lai gan iepriekš 137. un 138. punktā minētajā judikatūrā ir norādīts, ka dalības pārkāpumā relatīvais smagums un īpašie lietas apstākļi ir jāņem vērā, Komisija, piemērojot 2006. gada pamatnostādnes, var veikt šādu vērā ņemšanu, novērtējot pārkāpuma smagumu vai pielāgojot naudas soda pamatsummu atkarībā no atbildību mīkstinošiem vai pastiprinošiem apstākļiem. Gadījumos, kad Komisija izmanto šo pēdējo minēto pieeju, atbildību mīkstinošo un pastiprinošo apstākļu vērtējumam tomēr jāļauj atbilstoši ņemt vērā dalības vienotā pārkāpumā relatīvo smagumu, kā arī šī smaguma iespējamās izmaiņas laikā.

¹⁴⁶ Šajā lietā Komisija visiem attiecīgajiem uzņēmumiem noteica vienotu 17% likmi. Tā kā *Gosselin* apgalvo, ka tās dalības relatīvais smagums esot mazāks nekā pārējiem iesaistītajiem uzņēmumiem un ka bija jāņem vērā vairāki specifiski vai neparasti apstākļi, tās argumentācija, kas sniegta šī apgalvojuma pamatojumam, tiks aplūkota saistībā ar pamatiem par to, ka Komisija esot kļūdaini novērtējusi atbildību mīkstinošos apstākļus.

- 147 Tādējādi šī pamata pirmā daļa ir jānoraida un *Gosselin* argumenti jāņem vērā ceturtnās daļas pārbaudes ietvaros (180. un nākamie punkti).

Par pārkāpuma ilgumu

- 148 Šo pamata daļu izvirza vienīgi *Gosselin*.

Lietas dalībnieku argumenti

- 149 *Gosselin* norāda, ka Komisija lēmuma 379. apsvērumā skaidri atzīst, ka lietas materiālos nav dokumentu, kas pierādītu, ka *Gosselin* īstenoja pret konkurenci vērsto nolīgumus, attiecībā uz laikposmu, kas ilgāks par trīs pilniem gadiem, proti, no 1993. gada 30. oktobra līdz 1996. gada 14. novembrim.

- 150 Šo pierādījumu neesamību, pēc *Gosselin* domām, nevar labot apgalvojums, ka ir runa par vienotu un ilgstošu pārkāpumu vai ka tā nevienā brīdī nav norobežojusies no šī pārkāpuma. Attiecībā uz pirmo apgalvojumu *Gosselin* apgalvo, ka šis fakts Komisiju neatbrīvo no pienākuma konkrēti pierādīt *Gosselin* dalības ilgumu. Attiecībā uz otro apgalvojumu *Gosselin* apgalvo, ka lēmumā minētā judikatūra, saskaņā ar kuru attiecīgajam uzņēmumam atklāti un nepārprotami jānorobežojas no aizliegtās vienošanās, vienmēr attiecas uz “klasisku” aizliegtu vienošanos gadījumiem, kuru ietvaros ir notikušas daudzpusējas tikšanās un kuru laikā ir *expressis verbis* pieminēti konkurenci

ierobežojoši mērķi. Tādējādi šī judikatūra neesot piemērojama *Gosselin*, kas nav piedalījies nevienā aizliegtās vienošanās [dalībnieku] sanāksmē. Visbeidzot, *Gosselin* norāda, ka trīs gadu laikposms ir īpaši garš un ka tādējādi attiecībā uz *Gosselin* nevar būt runa par pierādītu turpinātību.

- 151 Komisija atzīst, ka attiecībā uz *Gosselin* lietas materiālos nav neviena dokumenta par konkrētiem komisijas maksu vai viltus tāmju gadījumiem laikposmā no 1993. gada 30. oktobra līdz 1996. gada 14. novembrim, bet tā uzskata, ka no objektīvām un saskaņīgām norādēm var secināt, ka *Gosselin* dalība aizliegtās vienošanās [darbībā] šajā laikā turpinājās. Tā norāda, ka runa ir par starpperiodu un ka *Gosselin* savu dalību aizliegtās vienošanās [darbībā] 1993. gada oktobrī galīgi neizbeidza. Arī no pieejamajiem pierādījumiem izriet, ka aizliegtās vienošanās darbība kā tāda attiecīgajā laikposmā nemainījās un ka tā netika apturēta. Visbeidzot, Komisija secina, ka *Gosselin* attiecīgā perioda sākumā no aizliegtās vienošanās publiski un nepārprotami nenorobežojās.

Vispārējās tiesas vērtējums

- 152 Būtībā *Gosselin* apgalvo, ka laikā no 1993. gada 30. oktobra līdz 1996. gada 14. novembrim (turpmāk tekstā — “strīdīgais laikposms”) tā nepiedalījās aizliegtās vienošanās darbībā un ka tādējādi reizinātājs, kurā ņemts vērā dalības gadu skaits, ir jāsamazina.
- 153 Šajā sakarā no pastāvīgās judikatūras izriet, ka pierādīšanas pienākums par EKL 81. panta 1. punkta pārkāpumiem ir Komisijai un ka tai ir jāsniedz pietiekami precīzi un savstarpēji atbilstoši pierādījumi, lai radītu stingru pārliecību, ka izdarīts pārkāpums (šajā ziņā skat. Tiesas 1984. gada 28. marta spriedumu apvienotajās lietās 29/83 un 30/83 *CRAM* un *Rheinzink*/Komisija, *Recueil*, 1679. lpp., 20. punkts, un Vispārējās tiesas 2006. gada 27. septembra spriedumu apvienotajās lietās T-44/02 OP, T-54/02 OP, T-56/02 OP, T-60/02 OP un T-61/02 OP *Dresdner Bank* u.c./Komisija, Krājums, II-3567. lpp., 62. punkts).

- 154 Tas tā ir it īpaši attiecībā uz pierādījumiem par pārkāpuma ilgumu, kas ir kritērijs, kura nozīmīgums 2006. pamatnostādnēs ir būtiski pastiprināts. Līdz ar to, ja nav pierādījumu, kas var tieši apstiprināt pārkāpuma ilgumu, Komisijai ir jāiesniedz pierādījumi, kas attiecas uz faktiem, kuri ir pietiekami saistīti laikā, tā, lai varētu saprātīgi pieņemt, ka šis pārkāpums ir veikts nepārtraukti laikā starp diviem konkrētiem datumiem (skat. Vispārējās tiesas 2003. gada 11. decembra spriedumu lietā T-61/99 *Adriatica di Navigazione/Komisija, Recueil, II-5349. lpp., 125. punkts* un tajā minētā judikatūra).
- 155 Šajā lietā nav strīda, ka attiecībā uz strīdīgo laikposmu nav dokumentāru pierādījumu.
- 156 Tomēr Komisija lēmumā un tās procesuālajos rakstos atsaucas uz judikatūru, saskaņā ar kuru, lai izbeigtu savu atbildību, uzņēmumam atklāti un nepārprotami jānorobežojas no aizliegtās vienošanās, tā, lai citiem dalībniekiem būtu skaidrs, ka tas vairs neatbalsta kopējos aizliegtās vienošanās mērķus.
- 157 Šajā ziņā ir taisnība, ka, ja ir konstatēta dalība daudzpusējās sanāksmēs, tad attiecīgajam uzņēmumam ir jāpierāda, ka tā dalība šajās sanāksmēs bija bez nolūka, kas vērsts pret konkurenci, pierādot, ka tas bija norādījis saviem konkurentiem, ka tas šajās sanāksmēs piedalās ar citu nostāju (iepriekš 37. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Aalborg Portland u.c./Komisija, 81. punkts*, un 1999. gada 8. jūlija spriedums lietā *C-199/92 P Hüls/Komisija, Recueil, I-4287. lpp., 155. punkts*).
- 158 Tomēr šī judikatūra attiecas uz tādu aizliegtu vienošanos gadījumiem, kuru ietvaros ir notikušas daudzpusējas sanāksmes, kuru laikā ir minēti pret konkurenci vērsti mērķi. Kā Tiesa ir paskaidrojusi iepriekš 37. punktā minētā sprieduma apvienotajās lietās *Aalborg Portland u.c./Komisija 82. punktā*, šī tiesību principa pamatā ir apsvērumi, ka uzņēmums, piedaloties attiecīgajā sapulcē un publiski nenorobežojoties no

šīs sapulces satura, pārējiem tikšanās dalībniekiem ir devis iemeslu pieņemumam, ka uzņēmums piekrit tikšanās rezultātiem un rīkosies atbilstoši tiem. Taču šajā lietā nav strīda, ka *Gosselin* šādās sanāksmēs nav piedalījusies.

- 159 Tādējādi Komisijai bija pienākums sniegt pierādījumus par *Gosselin* dalības ilgumu un tā nevar izmantot no iepriekš minētās judikatūras izrietošo pierādīšanas pienākuma atvieglošanu.
- 160 Jāatzīst, ka attiecībā uz strīdīgo laikposmu Komisijas minētās norādes nevar no tiesību viedokļa pietiekami pierādīt *Gosselin* dalību aizliegtās vienošanās darbībā.
- 161 Pirmkārt, ciktāl Komisija norāda, ka strīdīgais laikposms ir starpperiods un ka *Gosselin* 1993. gada oktobrī galīgi neizbeidza savu darbību aizliegtās vienošanās darbībā, jāatzīst, ka tas ir raksturīgi tam, ka runa ir par pārtraukumu. Tam apstāklim vien, ka *Gosselin* piedalījās aizliegtās vienošanās darbībā gan pirms, gan pēc attiecīgā laikposma, tādējādi nav nozīmes. Turklāt tas, ka *Gosselin* atzīta par atbildīgu par dalību aizliegtās vienošanās darbībā tikai līdz 2002. gada 18. septembrim, kas ir pēdējā dokumentārā pierādījuma datums, lai gan aizliegtā vienošanās pastāvēja līdz 2003. gada septembrim, pierāda, ka ir iespējams izbeigt dalību aizliegtās vienošanās darbībā arī bez skaidri izteikta paziņojuma.
- 162 Otrkārt, Komisija apgalvo, ka *Gosselin* ir piedalījusies pret konkurenci vērstās praksēs gan pēc 1996. gada novembra, gan pirms 1993. gada oktobra un ka laikā starp šiem diviem datumiem nenotika nekādas izmaiņas attiecībā uz tās rīcību aizliegtās vienošanās ietvaros. Tomēr, tā kā aizliegtās vienošanās *modus operandi* strīdīgā laikposma laikā nemainījās, *Gosselin* dalība nevarēja notikt tādos pašos veidos kā pirms tam.

163 Treškārt, Komisija lēmuma 274. punktā ir norādījusi, ka tikai tas vien, ka tās lietas materiālos nav viltus tāmju, nenozīmē, ka šāda tāme nekad nav tikusi izsniegta. Lietas materiālos esošie pierādījumi norādot, ka noteiktas viltus tāmes dažreiz tika nosūtītas tieši personai, kura pārcēlās. Saskaņā ar šo apsvērumu *Allied Arthur Pierre* iekšējos lietas materiālos par pārcelšanos no Briseles (Beļģija) uz Lisabonu (Portugāle) norādīts, ka viltus tāmes tika pieprasītas *Gosselin* un *Ziegler*. Turklāt ir precizēts, ka *Gosselin* “šodien nosūta viltus tami pa pastu [un ka klients] par to ir informēts”. Tomēr šī pārcelšanās notika 1998. gadā un tādējādi pēc strīdīgā laikposma.

164 Ceturtkārt, Komisija tiesas sēdē atzina, ka nav citu norāžu par *Gosselin* dalību strīdīgajā laikposmā.

165 Piektkārt, attiecībā uz strīdīgā laikposma ilgumu jānorāda, ka jautājums par to, vai minētais laika posms ir vai nav pietiekami ilgs, lai veidotu pārtraukumu pārkāpumā, nevar tikt izskatīts abstrakti. Tieši pretēji, tas ir jāizvērtē, ņemot vērā attiecīgās aizliegtās vienošanās darbību (Vispārējās tiesas 2010. gada 19. maija spriedums lietā T-18/05 *IMI u.c./Komisija*, Krājums, I-1769. lpp., 89. un nākamie punkti).

166 Šajā lietā no lēmuma 280. apsvērumā ietvertās 3. tabulas izriet, ka attiecīgie uzņēmumi parasti kontaktējās vairākas reizes gadā, lai sagatavotu viltus tāmes vai samaksātu komisijas maksas. Tas, ka šo prakšu pamatā bija princips “do ut des” (skat. iepriekš 79. punktu), prasīja zināmu turpinātību attiecībā uz sadarbību karteļa ietvaros. Taču laikposma, kurā *Gosselin* nepiedalījās šajās praksēs, ilgums ir vairāk nekā trīs gadi. Tā kā šis ilgums ievērojami pārsniedz intervālus, kādos attiecīgie uzņēmumi, izsniedzot viltus tāmes vai maksājot komisijas maksas, parasti pauda savu atbilstošo gribu ierobežot konkurenci, jāsecina, ka Komisija nav sniegusi pierādījumus par laika ziņā

pietiekami tuviem faktiem, lai varētu saprātīgi atzīt, ka pārkāpums ir nepārtraukti turpinājies laikā starp 1993. gada 30. oktobri un 1996. gada 14. novembri.

- 167 Sestkārt, lēmumā Komisija ir balstījusies uz pārkāpuma vienoto un turpināto raksturu. Tāpat, kā to apgalvo *Gosselin*, jāuzskata, ka dokumentāru pierādījumu neesamību attiecībā uz strīdīgo laikposmu nevar labot lēmuma 380. punktā ietvertais apgalvojums, ka attiecīgā aizliegtā vienošanās ir vienots un ilgstošs pārkāpums. Šāds secinājums nevar ļaut atzīt *Gosselin* par atbildīgu attiecībā uz visu aizliegtās vienošanās laiku. Tā 2006. gada pamatnostādņu 24. punktā nav vis atsauce uz pārkāpuma ilgumu, bet gan uz katra uzņēmuma dalības pārkāpumā ilgumu. Tādējādi ir jānosaka individuālās dalības aizliegtās vienošanās [darbībā] ilgums, kā Komisija to ir darījusi lēmumā.
- 168 No visiem šiem apsvērumiem izriet, ka šī pamata otrā daļa par kļūdainu pārkāpuma ilguma noteikšanu ir jāatbalsta un ka tādējādi lēmums jāatceļ tiktāl, ciktāl tajā atzīta *Gosselin* atbildība par dalību aizliegtās vienošanās darbībā strīdīgajā laikposmā. Tādējādi strīdīgā laikposma ilgums jāatskaita no lēmuma 548. apsvērumā minētajiem 10 gadiem un 7 mēnešiem. Tādējādi *Gosselin* dalība ilga 7 gadus un 6 mēnešus.
- 169 Ņemot vērā to, ka pēc strīdīgā laikposma *Gosselin* atsāka un atkārtoja savu dalību pārkāpumā, attiecībā uz kuru tā neapstrīd, ka runa ir par vienu un to pašu aizliegto vienošanos, kurā tā bija piedalījusies pirms pārtraukuma, noilgums Regulas Nr. 1/2003 25. panta 2. punkta nozīmē šajā gadījumā nav piemērojams. Tomēr ir jāpārskata lēmums un jāgroza *Gosselin* uzliktā naudas soda apmērs, lai ņemtu vērā tās dalības aizliegtās vienošanās darbībā faktisko ilgumu. Šo izmaiņu konkrētās sekas tiks precizētas 174. punktā.

Par pamatsummas aprēķināšanai vērā ņemamo pārdošanas apjomu

Lietas dalībnieku argumenti

- ¹⁷⁰ Prasītājas apgalvo, ka lēmumā Komisija balstījusies uz kļūdainu summu, kas attiecas uz pārdošanas apjomu. Šis kļūdas pamatā ir tas, ka *Gosselin* grāmatvedības gads neatbilst kalendārajam gadam. Tādējādi Komisijai kā “pēdējais pilnais gads, kad uzņēmums bijis iesaistīts pārkāpumā” (2006. gada pamatnostādņu 13. punkta nozīmē), bija jāņem vērā pēdējais grāmatvedības gads pirms pārkāpuma beigām. Tā kā no lēmuma izriet, ka pārkāpuma beigu datums ir 2002. gada 18. septembris, šis pēdējais grāmatvedības gads ir gads no 2001. gada 1. jūlija līdz 2002. gada 30. jūnijam (kam atbilst apgrozījums EUR 1 607 946,90) un nevis grāmatvedības gads no 2000. gada 1. jūlija līdz 2001. gada 30. jūnijam, kas ir grāmatvedības gads, kas tika izmantots lēmumā.
- ¹⁷¹ Iebildumu rakstā Komisija atzīst, ka 2006. gada pamatnostādnes nesniedz pilnīgu atbildi uz jautājumu, kādi dati tai principā jāņem vērā kā sākumpunkts. Atbildē uz repliku Komisija atzīst arī, ka laikposms no 2001. gada 1. jūlija līdz 2002. gada 30. jūnijam kā atsauces gads ir piemērotāks nekā lēmumā izmantotais.

Vispārējās tiesas vērtējums

- ¹⁷² 2009. gada 24. jūlijā Komisija pieņēma Lēmumu C(2009) 5810, galīgā redakcija, ar kuru lēmums tiek grozīts attiecībā uz pārdošanas apjomu, kas jāņem vērā, aprēķinot

Gosselin un *Portielje* uzliktā naudas soda pamatsummu (skat. iepriekš 19. punktu). Šajā lēmumā Komisija kā atsauces gadu izmantoja laiku no 2001. gada 1. jūlija līdz 2002. gada 30. jūnijam un tādējādi atbilstošo apgrozījumu EUR 1 607 946. Līdz ar to *Gosselin* uzliktais naudas sods tika samazināts līdz EUR 3,28 miljoniem, tostarp EUR 270 000, par kuriem solidāri atbildīga ir *Portielje*.

- 173 Tā kā Komisija ir atzinusi šī pamata trešās daļas pamatotību un līdz ar to grozījusi lēmumu, par šo pamata daļu vairs nav jālemj.
- 174 Tā kā pārkāpuma ilgums jau tika samazināts līdz 7 gadiem un 6 mēnešiem (skat. iepriekš 168. punktu), tad *Gosselin* uzliktā naudas soda apmērs jāsamazina līdz EUR 2,32 miljoniem (koriģētais apgrozījums, kas reizināts ar 0,17 un 7,5 un palielināts par preventīvā nolūkā uzlikto papildu summu).

Par atbildību mikstinošiem apstākļiem

Lietas dalībnieku argumenti

- 175 Prasītājas uzskata, ka lēmumā Komisija ir kļūdaini noraidījusi ar *Gosselin* ierobežoto dalību un nenozīmīgo lomu saistītā atbildību mikstinošā apstākļa piemērošanu. Šajā sakarā tās norāda, pirmkārt, ka *Gosselin* nebija iesaistīta aizliegtās vienošanās izveidošanā un ka tā nepiedalījās nolīgumos par cenām. Tās apgalvotā iesaistīšanās nolīgumos par komisijas maksām esot bijusi ļoti ierobežota un epizodiska.

- 176 Otrkārt, tās uzskata, ka lēmumā nekādā ziņā nav pierādīts, ka *Gosselin* zināja vai ka tai katrā ziņā bija jāzina, ka tās darbības iekļāvās vispārējā plānā un ka šis vispārējais plāns attiecās uz visiem elementiem, kas veido aizliegtu vienošanos. Turklāt tās apstrīd, ka iespējamā atbildība par visu aizliegto vienošanos ir pietiekama, lai noraidītu atbildību mīkstinošu apstākli, kura pamatā tieši ir noteikta uzņēmuma ļoti ierobežotā loma.
- 177 Treškārt, prasītājas apgalvo, ka uzņēmumu un iestāžu par pārceļšanos atbildīgie dienesti bija pilnībā informēti par viltus tāmju principu un tajā saskatīja līdzekli savu administratīvo pārceļšanās lietu vieglai sakārtošanai. Tā kā runa bija par praksi, kuru attiecīgās pārceļšanās sabiedrības neturēja slepenībā, par pārceļšanos atbildīgajiem dienestiem bija jābūt zināmam par viltus tāmju pastāvēšanu. Attiecībā uz *Gosselin* lietā ir piemērs, kas attiecas uz Kopienu darbinieku, kura kompetencē ietilpa starptautisko pārceļšanos apstiprināšana un kurš bija pieprasījis viltus tāmes.
- 178 Komisija apstrīd šos argumentus.

Vispārējās tiesas vērtējums

- 179 No lēmuma izriet, ka Komisija nav uzskatījusi, ka pastāvētu kādi atbildību mīkstinoši apstākļi. Tomēr prasītājas apgalvo, ka Komisijai bija jāņem vērā tas, ka *Gosselin* nebija iesaistīta aizliegtās vienošanās izveidošanā un ka tā nepiedalījās nolīgumos par cenām (pirmais iebildums), ka *Gosselin* nebija zināms, ka tās rīcība ietilpa vispārējā plānā (otrais iebildums), un ka noteiktiem Komisijas darbiniekiem bija zināms par viltus tāmju praksi (trešais iebildums).

— Par pirmo un otro iebildumu

- 180 Pirmkārt, attiecībā uz apgalvojumu, ka *Gosselin* nebija iesaistīta aizliegtās vienošanās izveidošanā un ka tā nepiedalījās nolīgumos par cenām, jāatzīst, ka pirmā dokumentētā *Gosselin* dalība nolīguma par komisijas maksām īstenošanā patiešām ir notikusi 1992. gadā, lai gan šī prakse tika iedibināta 80. gados. Tomēr šis apstāklis ir atbilstošs vienīgi saistībā ar jautājumu, vai uzņēmumam ir bijusi līdera vai iniciatora loma, kas var tikt uzskatīts par atbildību pastiprinošu apstākli atbilstoši 2006. gada pamatnostādņu 28. punktam. Savukārt tas, ka [uzņēmums] nav aktīvi piedalījies attiecīgo pret konkurenci vērsto pasākumu izveidošanā, pats par sevi nav atbildību mīkstinošs apstāklis.
- 181 Otrkārt, attiecībā uz apgalvoto *Gosselin* dalības pārkāpumā ļoti ierobežoto raksturu nav strīda, ka tā nekad nav piedalījies rakstveida nolīgumos par cenu noteikšanu vai sanāksmēs, kurām ir bijis pret konkurenci vērsts mērķis.
- 182 Šajā ziņā jānorāda, ka atbilstoši 2006. gada pamatnostādņu 29. punkta trešajam ievilkumam, lai varētu saņemt naudas soda samazinājumu saistībā ar atbilstību mīkstinošiem apstākļiem, attiecīgajam uzņēmumam jāsniedz “pierādījumi[i], ka tā dalība pārkāpuma izdarīšanā ir ārkārtīgi neliela”, un “tādējādi [jā]pierāda, ka laikposmā, kad tas bija nelikumīgas vienošanās dalībnieks, tas faktiski šo vienošanos neīstenoja, bet veica konkurējošas darbības tirgū”. Taču šajā lietā šie nosacījumi nav izpildīti.
- 183 Tomēr frāzes “telles que” [latviešu valodas versijā — “proti”] izmantošana norāda, ka 2006. gada pamatnostādņu 29. punktā norādītais apstākļu saraksts nav izsmeltošs. Turklāt, kā tika atzīts *Portielje* ceturta pamata un *Gosselin* otrā pamata ietvaros, īpašie lietas apstākļi, tostarp uzņēmuma dalība vai nepiedalīšanās visos pārkāpumu

veidojošajos pamatelementos, ir jāņem vērā ja ne attiecībā uz pārkāpuma smaguma vērtējumu, tad vismaz saistībā ar pamatsummas pielāgošanu atkarībā no atbildību mikstinošiem un pastipriņošiem apstākļiem. Faktiski šis pienākums ir viens no iemesliem, kas Tiesai ļāva apstiprināt, ka vienota un turpināta pārkāpuma jēdziens nav pretrunā principam, ka atbildībai par konkurences tiesību normu pārkāpumiem ir personisks raksturs (iepriekš 76. punktā minētais spriedums lietā Komisija/*Anic Participazioni*, 84. punkts). 29. punkta trešajā ievilkumā minētie kritēriji paši par sevi nav pietiekami, lai nodrošinātu šo iespēju. Tādējādi ir jānovērtē lietas ipašie apstākļi.

¹⁸⁴ Šajā ziņā nav strīda, ka attiecīgais pārkāpums ir laika gaitā attīstījies. Pirmie rakstveida nolīgumi tika piemēroti pārkāpuma pirmās fāzes laikā no 1984. gada līdz 90. gadu sākumam un pēc tam tika atmesti. Otro pārkāpuma fāzi raksturo viltus tāmju un komisijas maksu izmantošana. Tādējādi atbilstoši 2006. gada pamatnostādņu 19. punktam izmantojamā pārdošanas apjoma daļa principā varētu tikt modulēta laikā. Šis apstākļis varētu arī pamatot naudas soda samazinājumu saistībā ar atbildību mikstinošiem apstākļiem.

¹⁸⁵ Tomēr jāuzskata, ka darbības, kurās piedalījās *Gosselin*, nav mazāk smagi pārkāpumi kā rakstveida nolīgumi par cenu noteikšanu vai konkrēto pārcelšanos *ad hoc* cenas noteikšanu. Pretēji *Gosselin* apgalvotajam arī viltus tāmes un komisijas maksas ietekmēja cenas (skat. iepriekš 67. un nākamos punktus). Tāpat šis lietas apstākļos tam, ka *Gosselin* nepiedalījās pret konkurenci vērstās sanāksmēs, kuras laikā, kad tā bija aizliegtās vienošanās dalībniece, vairs netika organizētas, nav nozīmes, jo aizliegtā vienošanās darbojās ar tādu mehānismu palīdzību, kuri šādas sanāksmes padarīja nevajadzīgas.

186 No tā izriet, ka Komisija bija tiesīga noteikt vienotu likmi attiecībā uz visu vienotā un turpinātā pārkāpuma laiku un ņemt vērā šī pārkāpuma attīstību laikā kā atbildību mikstinošu apstākli.

187 Treškārt, attiecībā uz prasītāju iebildumu, ka iespējamā atbildība par vienotu un turpinātu pārkāpumu nav pietiekama, lai noraidītu atbildību mikstinošu apstākli, kura pamatā tieši ir noteikta uzņēmuma ļoti ierobežotā loma, jāuzskata, ka šis apgalvojums ir pareizs. Tomēr tas, ka *Gosselin* nebija zināms par kopējo aizliegtās vienošanās plānu, nav atbildību mikstinošs apstāklis. Šis arguments būtu atbilstošs, ja prasītājas vēlētos apšaubīt secinājumu par vienota un turpināta pārkāpuma [pastāvēšanu], kas tomēr ir iebildums, ko tās nav izvirzījušas.

188 Tādējādi šie iebildumi ir jānoraida.

— Par trešo iebildumu

189 Attiecībā uz iebildumu, ka Komisijai esot bijis zināms par viltus tāmju praksi, jāatzīst, ka 2006. gada pamatnostādņu 29. punkta pēdējā ievilkumā ir noteikts, ka “naudas soda pamatsummu var samazināt [...], ja pret konkurenci vērsto rīcību ir atļāvušas vai veicinājušas valsts iestādes vai tiesiskais regulējums”.

190 Taču lietas materiālos nav nekādu dokumentu, kas liecinātu, ka Komisija kā iestāde būtu atļāvusi, veicinājusi vai pieprasījusi viltus tāmes. Patiesībā Komisijai nebija nekādas intereses veicināt vai pieciest viltus tāmju sistēmu, jo tā apdraudēja tās intereses. Tas, ka noteikti darbinieki pieprasīja viltus tāmes saistībā ar pārceļšanos,

kuras izdevumus galu galā atlīdzināja Komisija, nenozīmē, ka iestādei bija zināms par šādu praksi, ne arī to, ka tā šādā praksē piedalījās, jo jānošķir Komisijas darbinieki un Komisija kā iestāde. Persona, kam ir kontakti ar pakalpojuma sniedzēju, pati nav patiesais pārceļšanās pakalpojumu sabiedrību klients. Patiesais klients ir iestāde vai uzņēmums, kurā šī persona strādā un kas apmaksā pārceļšanās izdevumus.

¹⁹¹ Pat pieņemot, ka iestādes darbinieks būtu pieprasījis viltus tāmes, *Gosselin* bija jāzina, ka šādi pieprasījumi nevarēja tikt izteikti iestāžu vārdā vai pēc to ierosmes, jo [šie pieprasījumi] bija acīmredzami pretrunā to finansiālajām interesēm. Patiesībā prasība iesniegt divas vai trīs tāmes ir domāta tieši tāpēc, lai nodrošinātu minimālu konkurenci un izvairītos no tā, ka viens vienīgs pārceļšanās uzņēmums var vienpusēji noteikt pārceļšanās cenu.

¹⁹² Turklāt tas vien, ka ir zināms par rīcību, kas vērsta pret konkurenci, nenozīmē, ka Komisija ir netieši “atļāvusi vai veicinājusi” šo rīcību 2006. gada pamatnostādņu 29. punkta pēdējā ievilkuma izpratnē. Apgalvotā bezdarbība nevar tikt pielīdzināta pozitīvai rīcībai, tādai kā atļauja vai pamudināšana.

¹⁹³ Katrā ziņā jāatzīst, ka *Gosselin* argumenti attiecas vienīgi uz viltus tāmēm. Taču viltus tāmju prakse ir tikai viena no vienota un turpināta pārkāpuma sastāvdaļām. Izvirzītie argumenti nekādā gadījumā nevar attaisnot komisijas maksāšanu.

¹⁹⁴ Tādējādi šis iebildums ir jānoraida un līdz ar to ir jānoraida šī pamata pēdējā daļa.

4. Par Portielje *piekto pamatu un Gosselin trešo pamatu* — vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu

195 Šis pamats ir izvirzīts pakārtoti un tam ir divas daļas.

Lietas dalībnieku argumenti

196 Pirmkārt, prasītājas apgalvo, ka, ja to šajā sakarā izvirzītie argumenti, kas izvirzīti iepriekšējo pamatu ietvaros, netiktu atbalstīti, tad lēmuma 2. panta e) punkts būtu jāatceļ vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpuma dēļ, jo Komisija, nosakot naudas soda apmēru, nekādā veidā nav ņēmusi vērā objektīvo un kvalitatīvo atšķirību starp to rīcību un to pārceļšanās pakalpojumu sabiedrību rīcību, kuras bija “klasiskas” aizliegtas vienošanās dalībnieces (*Arthur Pierre, Interdean, Transworld un Ziegler*).

197 Otrkārt, ja to šajā sakarā minētie argumenti, kas izvirzīti iepriekšējo pamatu ietvaros, netiktu atbalstīti, pēc prasītāju domām, tas nozīmētu, ka, nosakot pārdošanas apjomu naudas soda aprēķināšanas mērķiem, pret *Gosselin* ir bijusi nevienlīdzīga attieksme bez jebkāda objektīva pamatojuma.

198 Komisija atsauca uz saviem apsvērumiem, kas izteikti saistībā ar iepriekšējiem pamatiem.

Vispārējās tiesas vērtējums

- 199 Šī pēdējā minētā pamata pirmajai daļai nav nekādas autonomas nozīmes attiecībā uz *Gosselin* otro pamatu. Tā būtībā jau ir tikusi pārbaudīta (skat. iepriekš 134. un nākamās punktus).
- 200 Tā kā Komisija ir atzinusi *Gosselin* otrā pamata trešās daļas par pārdošanas apjomu pamatotību, šī pamata otrā daļa, kas ir izvirzīta tikai pakārtoti, vairs nav jāizskata.
- 201 No visa iepriekš minētā izriet, ka lēmums ir jāatceļ tiktāl, ciktāl tas attiecas uz *Portielje* (59. punkts iepriekš) un ciktāl tajā atzīts, ka *Gosselin* ir piedalījusies EKL 81. panta 1. punkta pārkāpumā laikposmā no 1993. gada 30. oktobra līdz 1996. gada 14. novembrim (168. punkts iepriekš). Turklāt nav jāņem par pamata daļu par *Gosselin* uzliktā naudas soda pamatsummas aprēķināšanai vērā ņemamo pārdošanas apjomu (173. punkts iepriekš). Šī naudas soda apmērs tādējādi tiek noteikts EUR 2,32 miljoni (174. punkts iepriekš). Pārējā daļā prasība lietā T-208/08 ir jānoraida.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 202 Saskaņā ar Reglamenta 87. panta 2. punktu lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisijai lietā T-209/08 spriedums ir nelabvēlīgs, tai ir jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus saskaņā ar *Portielje* prasījumiem. Lietā T-208/08 visiem liets dalībniekiem spriedums ir daļēji nelabvēlīgs un

daļēji tiesvedība ir izbeigta. Tādējādi atbilstoši Reglamenta 87. panta 3. un 6. punktam katram lietas dalībniekam jāpiespiež segt savus tiesāšanās izdevumus šajā lietā.

Ar šādu pamatojumu

VISPĀRĒJĀ TIESA (astotā palāta)

nospriež:

- 1) lietā T-208/08 atcelt Komisijas 2008. gada 11. marta Lēmumu C(2008) 926, galīgā redakcija, par procedūru saskaņā ar [EKL] 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu (Lieta COMP/38.543 — Starptautiskie pārcelšanās pakalpojumi) tiktāl, ciktāl tajā atzīts, ka *Gosselin Group NV* ir piedalījusies EKL 81. panta 1. punkta pārkāpumā laikposmā no 1993. gada 30. oktobra līdz 1996. gada 14. novembrim;
- 2) Lēmuma C(2008) 926 redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Komisijas 2009. gada 24. jūlija Lēmumu C(2009) 5810, galīgā redakcija, 2. pantā *Gosselin Group* uzliktā naudas soda apmērs tiek noteikts EUR 2,32 miljoni;
- 3) pārējā daļā prasību noraidīt;

- 4) lietā T-209/08 atcelt Lēmumu C(2008) 926 redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar Lēmumu C(2009) 5810, ciktāl tas attiecas uz *Stichting Administratiekantoor Portielje*;
- 5) lietā T-208/08 katrs lietas dalībnieks sedz savus tiesāšanās izdevumus pats;
- 6) lietā T-209/08 Eiropas Komisija atlīdzina tiesāšanās izdevumus.

Papasavvas

Wahl

Dittrich

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2011. gada 16. jūnijā.

[Paraksti]

Satura rādītājs

Fakti	II - 3649
1. Strīda priekšmets	II - 3649
2. Prasītājas	II - 3650
3. Administratīvais process	II - 3650
4. Lēmums	II - 3651
Process un lietas dalībnieku prasījumi	II - 3655
Juridiskais pamatojums	II - 3657
1. Par <i>Portielje</i> pirmo un otro pamatu — EKL 81. panta pārkāpumu	II - 3658
Lietas dalībnieku argumenti	II - 3658
<i>Portielje</i> argumenti	II - 3658
Komisijas argumenti	II - 3660
Vispārējās tiesas vērtējums	II - 3660
Par pirmo pamatu	II - 3661
Par otro pamatu	II - 3664
2. Par <i>Portielje</i> trešo pamatu un <i>Gosselin</i> pirmo pamatu — EKL 81. panta pārkāpumu	II - 3667
Par apgalvoto konkurences ievērojamas ierobežošanas neesamību	II - 3668
Lietas dalībnieku argumenti	II - 3668
Vispārējās tiesas vērtējums	II - 3669
	II - 3709

— Par apgalvoto konkurences ierobežojumu neesamību	II - 3669
— Par pierādījumiem par pret konkurenci vērstu ietekmi	II - 3671
— Par atbildību par rakstveida nolīgumiem	II - 3672
Par apgalvoto ievērojamas ietekmes uz tirdzniecību starp dalībvalstīm neesamību ..	II - 3673
Lietas dalībnieku argumenti	II - 3673
Vispārējās tiesas vērtējums	II - 3675
— Par pārrobežu raksturu	II - 3678
— Par EUR 40 miljonu robežvērtību	II - 3679
— Par 5 % robežvērtību	II - 3680
3. Par <i>Portielje</i> ceturto pamatu un <i>Gosselin</i> otro pamatu, kas vērsti uz naudas soda samazināšanu	II - 3683
Par pārkāpuma smagumu	II - 3684
Lietas dalībnieku argumenti	II - 3684
Vispārējās tiesas vērtējums	II - 3684
— Par pienākumu ņemt vērā visus būtiskos lietas apstākļus	II - 3685
— Par apgalvoto būtisko kvalitatīvo atšķirību	II - 3687
Par pārkāpuma ilgumu	II - 3692
Lietas dalībnieku argumenti	II - 3692
Vispārējās tiesas vērtējums	II - 3693
Par pamatsummas aprēķināšanai vērā ņemamo pārdošanas apjomu	II - 3698
Lietas dalībnieku argumenti	II - 3698
Vispārējās tiesas vērtējums	II - 3698

Par atbildību mikstinošiem apstākļiem	II - 3699
Lietas dalībnieku argumenti	II - 3699
Vispārējās tiesas vērtējums	II - 3700
— Par pirmo un otro iebildumu	II - 3701
— Par trešo iebildumu	II - 3703
4. Par <i>Portielje</i> piekto pamatu un <i>Gosselin</i> trešo pamatu — vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu	II - 3705
Lietas dalībnieku argumenti	II - 3705
Vispārējās tiesas vērtējums	II - 3706
Par tiesāšanās izdevumiem	II - 3706